

Handlagda hatbrott

Utrednings- och lagföringsbeslut för anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv åren 2013–2016 och 2018

Innehåll

Sammanfattning	4
Handläggningsbeslut och brottsstruktur per motiv	4
Handläggningsbeslut och brottsstruktur per polisregion	5
Handläggningsbeslut för anmälningar med ett identifierat hatbrottsmotiv jämfört med andra anmälda brott	6
Inledning	7
Syfte och frågeställningar	8
Metod	9
Resultatredovisning	10
Begränsningar med metoden	13
Jämförbarhet över tid	14
Redovisningsenheter	15
Handläggningsbeslut och brottsstruktur per motiv	16
Samtliga motiv	16
Resultatredovisning efter motiv	19
Handläggningsbeslut och brottsstruktur per polisregion	39
Avslutande reflektioner	43
Referenser	46
Bilagor	48
Bilaga 1. Tabellbilaga	48

urn:nbn:se:bra-951
© Brottsförebyggande rådet 2021

Författare: Anna Frenzel, Johanna Viberg, Nina Forselius och Sara Westerberg
Vetenskaplig granskare: Görel Granström, docent i rättsvetenskap vid Umeå universitet
Omslagsillustration: Lotta Sjöberg
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna rapport kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

Hatbrott utgörs av brott där motivet kan kopplas till rädsla, fientlighet eller hat gentemot en viss nationalitet, etnicitet, hudfärg, religion, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck. Det kan riktas mot enskilda individer, men även mot föreningar, institutioner eller dessas representanter. Hatbrott innebär bristande respekt för människors lika värde och är i grunden ett angrepp mot mänskliga rättigheter. Att studera hatbrott och presentera statistik på området är därför viktigt.

Syftet med denna fördjupningsstudie är att studera handläggningsbeslut för de anmälda brott som Brå har identifierat innehålla ett hatbrottsmotiv åren 2013–2016 samt 2018. Att redovisa handläggningsbeslut utifrån motiv och brottstyp ger fördjupad kunskap om rättsväsendets hantering av hatbrott.

Underlaget till rapporten baseras på polisanmälda brott 2013–2016 och 2018 där Brå, under produktionen av den löpande hatbrottsstatistiken, har identifierat ett hatbrottsmotiv.

Handläggningsbeslut och brottsstruktur per motiv

Resultaten i denna fördjupningsstudie visar att andelen anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv som direktavskrivits har ökat något under perioden, från 41 procent 2013 till 48 procent 2018. Samtidigt har andelen anmälda brott som lagts ned efter utredning minskat, från 54 procent 2013 till 46 procent 2018. Andelen anmälda brott som personupplärs har under perioden legat på en relativt jämn nivå på 3,4–5,2 procent.

Antalet anmälda brott där en misstänkt person saknas har ökat från drygt 4 200 brott 2013 till drygt 5 700 brott 2018. Antalet anmälda brott där det finns en misstänkt person har dock legat på en stabil nivå under hela perioden (ungefär 1 300 brott per år).

Den vanligaste brottstypen bland de anmälda brotten under hela den aktuella perioden är olaga hot och ofredande. De brott med ett identifierat hatbrottsmotiv som rör brott mot person (våldsbrott, olaga hot och

ofredande, ärekränkning samt olaga diskriminering) har totalt sett minskat över tid, oavsett hatbrottsmotiv. År 2013 utgjorde brott mot person 75 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv, medan motsvarande andel 2018 var 63 procent. Under samma period har andelen anmälda brott som typiskt sett saknar en fysisk målsägare eller där målsägaren är en juridisk person (hets mot folkgrupp, skadegörelse och klotter) ökat, från 21 procent 2013 till 33 procent 2018.

Resultaten som visar en ökning över tid av antalet anmälda brott utan en fysisk målsägare eller där målsägaren är en juridisk person, går alltså i linje med att de anmälda brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv i allt större utsträckning består av skadegörelse, klotter och hets mot folkgrupp, som sällan är riktade mot en fysisk person. Detta är sannolikt en orsak till ökningen av anmälda brott där misstänkt person saknas, och att brotten i allt större utsträckning direktavskrivs. Vissa variationer i utvecklingen över tid förekommer när brotten studeras utifrån de specifika hatbrottsmotiven; se exempelvis kristofobiska hatbrott. Detta beror sannolikt på att antalet anmälningar med identifierat hatbrottsmotiv är litet för vissa specifika hatbrottsmotiv.

Handläggningsbeslut och brottsstruktur per polisregion

I den regionala redovisningen ligger fokus i denna rapport på hur det såg ut i de olika polisregionerna 2018. Andelen anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018 som personuppklarats varierar mellan polisregionerna. Andelen personuppklarade brott var störst i polisregion Nord och Öst och minst i polisregion Syd och Stockholm. Även andelen brott där utredning inletts men lagts ned varierar mellan polisregionerna. Andelen är störst i polisregion Mitt och minst i polisregion Bergslagen. Andelen brott som direktavskrivits är relativt likartad vid jämförelser mellan polisregionerna, även om mindre skillnader förekommer. Andelen är störst i polisregionerna Stockholm, Bergslagen och Nord, och minst i polisregion Mitt.

Även brottsstrukturen skiljer sig åt mellan de olika polisregionerna. Andelen våldsbrott är störst i polisregion Mitt och Väst, och minst i polisregion Syd. Även andelen olaga hot och ofredande är störst i polisregion Mitt och Väst, medan andelen är minst i polisregion Stockholm. För anmälda brott som rör ärekränkning är andelen störst i polisregion Syd och minst i polisregion Nord. Anmälningar som rör skadegörelse och klotter är vanligast förekommande i polisregion Stockholm och minst vanligt i polisregion Bergslagen. Andelen anmälda brott som rör hets mot folkgrupp är störst i polisregion Bergslagen och minst i polisregion Mitt.

Handläggningsbeslut för anmälningar med ett identifierat hatbrottsmotiv jämfört med andra anmälda brott

Inom ramen för fördjupningsstudien har Brå jämfört handläggningsbeslut för å ena sidan anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv och å andra sidan motsvarande brottskategorier i kriminalstatistiken över handlagda brott för åren 2014–2018. I jämförelsen framkommer att fördelningen av de olika handläggningsbesluten ser ungefär likadan ut för brottskategorierna våldsbrott, klotter och skadegörelse samt olaga diskriminering. Däremot följer fördelningen ett annat mönster för brottskategorierna olaga hot och ofredande respektive ärekränkning, under den studerade perioden. För olaga hot och ofredande med ett identifierat hatbrottsmotiv ökade andelen brott där utredning inletts men lagts ned, medan andelen direktavskrivna brott minskade. I kriminalstatistiken över handlagda brott framkommer inget tydligt mönster. För ärekränkning framkom inget tydligt mönster i variationen för brott med ett identifierat hatbrottsmotiv, medan andelen ärekränkingsbrott i kriminalstatistiken över handlagda brott där utredning inletts men lagts ned respektive som har direktavskrivits låg på en jämn nivå under perioden.

Inledning

Hatbrott utgörs av brott där motivet kan kopplas till rädsla, fientlighet eller hat gentemot en viss nationalitet, etnicitet, hudfärg, religion, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck. Det kan riktas mot enskilda individer, men även mot föreningar, institutioner eller dess representanter.¹ Hatbrott innebär i grunden ett angrepp mot mänskliga rättigheter och en bristande respekt för människors lika värde. Att studera hatbrott och presentera statistik på området är därför viktigt.

Det finns tre lagrum som definierar hatbrott i den svenska lagstiftningen: hets mot folkgrupp, olaga diskriminering och straffskärpningsregeln.² Hets mot folkgrupp och olaga diskriminering är specifika brottstyper, medan straffskärpningsregeln innebär att man vid bedömningen av straffvärdet för ett brott ska beakta om det förekommit ett hatbrottsmotiv. Ett brott som begåtts med hatbrottsmotiv kan alltså leda till ett hårdare straff än om samma brott begåtts utan hatbrottsmotiv. Straffskärpningsregeln kan användas vid i princip alla brottstyper eller brott. Därutöver kan brottet ärekränkning anges till åtal i de fall som förolämpningen anspelar på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet.³ Hatbrott är således ett samlingsbegrepp och kan utgöras av olika typer av brott, eftersom det är gärningspersonens motiv till brottet som är centralt (Brå 2019a).

Brå fick genom regleringsbrevet för 2020 i uppdrag att genomföra en eller flera studier som ska fördjupa kunskapen om hatbrottslighetens omfattning och karaktär, utsatta individers och grupperns behov eller rättsväsendets hantering av hatbrott (Regeringen 2019). För att möta behovet av fördjupad kunskap om rättsväsendets hantering av hatbrott redogör denna rapport för hur de anmälda brott där Brå identifierat ett hatbrottsmotiv har handlagts i rättskedjan. Underlaget baseras på polisanmälda brott med ett

¹ Exempelvis en representant för en förening som arbetar med integration.

² Brb 16 kap. 8 § (hets mot folkgrupp), Brb 16 kap. 9 § (olaga diskriminering) och Brb 29 kap. 2 § 7 p. (straffskärpningsregeln).

³ I vanliga fall är det målsägaren som anger brottet till åtal. BrB 5 kap. 5 § 3 p.

identifierat hatbrottsmotiv 2013–2016 och 2018.

En tidigare kortanalys som Brå publicerade visade att andelen direktavskrivningar, det vill säga brott som läggs ned utan att utredas, till stor del kan förklaras av hur brottsstrukturen ser ut (Brå 2020a). Även de regionala skillnader som framkommer i kortanalysen beror på att brottsstrukturen ser olika ut i olika polisregioner. Vilken typ av brott som begås kan alltså ha stor inverkan på huruvida brottet utreds vidare eller läggs ned, och det kan se olika ut på olika platser i Sverige.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna fördjupningsstudie är att studera handläggningsbeslut för de anmälda brott som Brå har identifierat innehålla ett hatbrottsmotiv åren 2013–2016 samt 2018. Eftersom den ordinarie hatbrottsstatistiken numera publiceras vartannat år finns det inte data tillgängliga för 2017.

Att redovisa handläggningsbeslut utifrån brottstyp och motiv ger viktig kunskap om rättsväsendets arbete, som idag inte kan tillhandahållas genom den ordinarie hatbrottsstatistiken, som endast har innefattat en sammanlagd redovisning av samtliga handlagda hatbrott. Totalredovisningen innebär att det inte finns tillräcklig information för att analysera besluten utifrån brottstyp, och heller inte brottstyperna inom respektive motiv.

Totalredovisningen ger heller inte några möjligheter att analysera handläggningsbeslutens förändring över tid utifrån det faktum att en allt större andel anmälda brott saknar målsägare (exempelvis hets mot folkgrupp) eller har en målsägare som är en juridisk person (exempelvis skadegörelse).⁴

Rapporten belyser följande frågeställningar:

- Vilka handläggningsbeslut har fattats för de anmälda brott som Brå identifierat innehålla ett hatbrottsmotiv?
- Hur skiljer sig handläggningsbesluten åt utifrån hatbrottsmotiv?
- Hur ser utvecklingen av anmälda brott med respektive utan misstänkt person?
- Har det skett några förändringar över tid under perioden 2013–2018?
- Finns det några regionala skillnader?

⁴ För mer information om andel brott som saknar målsägare eller där målsägaren är en juridisk person, se Brå 2019a.

Metod

Underlaget till rapporten baseras på polisanmälda brott 2013–2016 och 2018 där Brå har identifierat ett hatbrottsmotiv under produktionen av den löpande hatbrottsstatistiken. Valet att enbart inkludera polisanmälda brott från 2013 och framåt beror på att det under 2012 skedde en övergång till en ny gemensam beslutsstruktur inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Övergången var ett led i att uppfylla de krav på informationsutbyte som myndigheterna inom rättsväsendet beslutat om inom samordningen för Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Denna övergång medför att besluten från åren före 2013 inte kan jämföras med besluten för åren därefter. En del av arbetet med övergången till den nya gemensamma beslutsstrukturen kan ha påverkat handläggningsbesluten för de första två månaderna 2013, varför en viss försiktighet kan behöva iakttas när handläggningsbesluten för 2013 jämförs med senare år.

Från och med 2013 fick polisen också befogenhet att besluta om förundersökningsbegränsning, inom ramen för sitt förundersökningsledarskap. Detta hade tidigare enbart varit förbehållet åklagarna. Det främsta syftet med förundersökningsbegränsning är att skapa utrymme för att tillgängliga utredningsresurser ska kunna användas på ett för samhället så effektivt sätt som möjligt. En effekt av förändringarna kan vara att fler brott avslutas med förundersökningsbegränsning istället för med lagföringsbeslut eller övriga beslut. På grund av den huvudbeslutsprincip som tillämpas i statistiken kan en ökad användning av förundersökningsbegränsning framförallt inverka på redovisningen av åtal och strafförelägganden, och leda till lägre nivåer för dessa.

I tabell 1, som redovisar det skattade antalet anmälda brott med identifierat hatbrottsmotiv uppdelat på motiv och år, framgår att antalet anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv har ökat under perioden 2013–2018.

Tabell 1. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för hatbrottsmotiv.

	2013	2014	2015	2016	2018
Främlingsfientligt eller rasistiskt motiv	2 786	2 949	3 450	3 541	3 842
Afrofobiskt motiv	978	1 075	1 074	906	915
Antiromskt motiv	233	287	239	158	109
Antisemitiskt motiv	193	267	277	182	278
Islamofobiskt motiv	327	492	556	439	562
Kristofobiskt motiv	191	334	388	287	292
Annat antireligiöst motiv	130	155	331	267	260
Hatbrott på grund av sexuell läggning	625	635	600	553	756
Transfobiskt motiv	45	72	62	76	79
Samtliga motiv	5 506	6 267	6 978	6 409	7 092

Till följd av avrundningar stämmer inte alltid summeringen av tabellen med den skattade totalsiffran.

Produktionen av den löpande hatbrottsstatistiken sker i två steg. I det första steget görs en manuell granskning av polisanmälda brott, i syfte att identifiera hatbrottsmotiv. Detta sammanställs och redovisas i form av den löpande hatbrottsstatistiken. Eftersom underlaget baseras på ett urval, räknas antalet anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv upp till populationsnivå. Antalet anmälda brott som redovisas är därmed skattat.

I det andra steget följs anmälningarna med ett identifierat hatbrottsmotiv från föregående produktionsår upp, för att man ska kunna beskriva hur dessa har hanterats i rättskedjan. Detta baseras på handläggningsbesluten för respektive brott. Även antalet handläggningsbeslut räknas därefter upp till populationsnivå.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen baseras på brott med identifierat hatbrottsmotiv som anmälts till polisen 2013–2016 och 2018. För att underlätta läsningen av rapporten kommer denna period fortsatt att omnämnas som 2013–2018.

Redovisningen baseras på huvudbrottet, och inte på samtliga brott i en

polisanmälan.⁵ Ett anmält brott kan generera flera avslutande beslut. Så kan vara fallet antingen om flera personer är misstänkta för brottet, eller om ett avslutande beslut revideras med ett annat beslut. Ett exempel på det senare kan vara beslut om att väcka åtal, som kan följas av beslut om att lägga ned åtal. I en sådan situation, där flera avslutande beslut följer på varandra, redovisas det senaste beslutet. I en situation där det förekommer flera misstänkta personer för ett brott, redovisas det senaste beslutet för den person som har det tyngsta beslutet (besluten rangordnas i följande ordning: åtalsbeslut, beslut om strafföreläggande, beslut om åtalsunderlåtelse, beslut om förundersökningsbegränsning samt övriga beslut).

I resultatredovisningen redovisas först fördelningen av handläggningsbeslut för respektive hatbrottsmotiv. Därefter redovisas antal anmälda brott med respektive utan misstänkt person, och sedan en beskrivning av brottsstrukturen. Vid redovisning av antal anmälda brott med respektive utan misstänkt person har brott utan beslut exkluderats. Regionala resultat redovisas i ett separat avsnitt med fokus på 2018.

För att kunna möjliggöra jämförelser över tid har samtliga handläggningsbeslut i materialet kategoriserats enligt samma kategoriseringsprinciper som i den officiella statistiken över handlagda brott 2020 (se avsnittet Olika typer av handläggningsbeslut nedan).⁶ Detta har omfattat ett större kvalitetsarbete för att säkerställa att rätt beslut hamnar i rätt kategori, även om besluten har förändrats och utvecklats över tid, så att resultaten är jämförbara över tid.

Sammanlagda kategorier

I resultatredovisningen över brottstyper används vissa sammanslagna kategorier. I kategorin Våldsbrott ingår misshandel och våld mot tjänsteman. I den ordinarie hatbrottsstatistiken som Brå producerar omfattar kategorin våldsbrott även mord och dråp, men i denna fördjupningsstudie har mord och dråp exkluderats, för att möjliggöra en rättvis jämförelse med den officiella statistiken över handlagda brott. Detta beror på att personuppkläringen för mord och dråp skulle påverka den totala andelen personuppkärlade våldsbrott om denna typ av brott ingick,

⁵ En anmälan kan inkludera flera olika brott, men i hatbrottsstatistiken redovisas det brott som har strängast straffskala. Exempel: en person anmäler att hen utsatts för misshandel, olaga hot och ärekränkning. Misshandeln hade ett annat motiv (låt oss säga att hen tagit tag i någons cykel och fått smällar på handen för att släppa). Däremot görs bedömningen att det finns rasistiska motiv bakom de två andra brotten. Olaga hot har strängare straffskala än ärekränkning och blir då huvudbrottet som redovisas i hatbrottsstatistiken.

⁶ Se även Brå 2020d.

samtidigt som det inte är möjligt att särredovisa mord och dråp som en egen kategori på grund av att det skulle bli för låga tal.⁷

I kategorin Övriga brott ingår olaga integritetsintrång, olaga frihetsberövande, olaga tvång, mordbrand, allmänfarlig vårdslöshet, allmänfarlig ödeläggelse, givande av muta, övergrepp i rättssak, tjänstefel, brott mot lagen om straff för folkmord, brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål, brott mot personuppgiftslagen, vapenbrott och terroristbrott.

Olika typer av handläggningsbeslut

I figur 1 nedan redovisas olika typer av handläggningsbeslut. Oavsett om en utredning har inletts eller inte har polis och åklagare vissa möjligheter att fatta beslut om förundersökningsbegränsning (FU-begränsning). Det kan exempelvis vara aktuellt om en utredning kräver oproportionerligt stora kostnader i förhållande till brottet och det kan antas att straffet skulle bli max fängelse i tre månader, eller om det kan antas att åtal inte skulle väckas till följd av bestämmelser om åtalsunderlåtelse eller särskild åtalsprövning.⁸ Det kan även gälla utredningar där det finns en misstänkt person som redan förekommer i andra utredningar om grövre brott eller som nyligen har blivit dömd för andra brott och straffet inte skulle påverkas av det anmälda hatbrottet. Polis och åklagare har med andra ord vissa möjligheter att genom FU-begränsning förbise lindrigare brott och fokusera på de grövre, för att få en effektivare rättsprocess.⁹

Begreppet personuppkärlat innebär att ett lagföringsbeslut har fattats om en misstänkt person. Med lagföringsbeslut avses här beslut om att väcka åtal, utfärda strafföreläggande eller meddela åtalsunderlåtelse. Ett brott räknas som personuppkärlat även om den åtalade senare frikänns vid en rättegång.

Direktavskrivna brott avser brott där polis eller åklagare fattat beslutet att avsluta ärendet, det vill säga att lägga ned det, utan att en utredning har inletts. Det finns olika anledningar till att ett brott direktavskrivs, men sett till samtliga brott brukar den vanligaste anledningen vara att spaningsuppslag saknas.¹⁰

Nedlagda efter utredning avser att en utredning har inletts och att polis eller

⁷ För den som är intresserad av just brottstyperna mord och dråp, se de två separata rapporter om dödligt våld som Brå publicerade under 2020 (Brå 2020b och Brå 2020c) samt den officiella statistiken över handlagda brott (Brå 2020d).

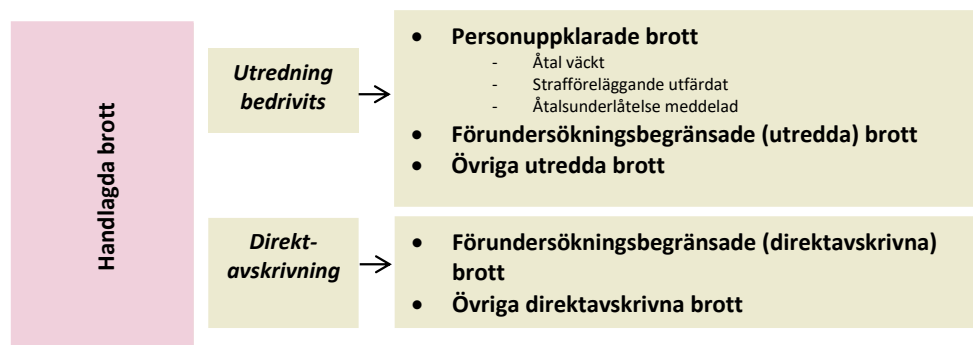
⁸ Årekränkning är exempel på ett sådant brott.

⁹ Brå publicerade 2015 en delrapport om utvecklingen av användningen av förundersökningsbegränsning 2006–2014 (Brå 2015) samt ytterligare en rapport 2018 (Brå 2018).

¹⁰ För mer information, se Rättegångsbalken 23 kap. 4 §. samt Polismyndigheten 2018.

åklagare därefter har bedömt att ärendet bör avslutas, det vill säga läggas ned. Sett till samtliga brott är det vanligast att brott avslutas för att det saknas spaningsresultat eller för att det saknas bevisning.

Figur 1. Övergripande indelning av de handlagda brotten, i utredda brott (där utredning bedrivits) och direktavskrivna brott (utan utredning), samt underliggande grupperingar.

Begränsningar med metoden

Tillförlitlighet

Underlaget till denna rapport baseras på handläggningsbeslut för de polisanmälda brott där Brå har identifierat ett hatbrottsmotiv. Handläggningsbesluten har tagits fram genom uttag ur Brås databas. Då underlaget baseras på polisanmälda brott tillkommer vissa begränsningar.

Statistiken ger ingen information om hur många hatbrott som faktiskt har begåtts, och den identifierar inte heller fullt ut hur många hatbrott som polisanmäls. Metoden för att identifiera hatbrottsanmälningar bygger på datoriserade sökningar efter hatbrottsrelaterade ord och fraser i brottsanmälsans fritext, i ett obundet slumpmässigt urval om hälften av de anmälningar som ingår i populationen. Populationen består av särskilt utvalda brottskategorier. Därefter görs manuella granskningar av de anmälningar som fastnat i sökningen. En begränsning med denna metod är att statistiken baseras på uppgifterna från grundanmälan, vilket innebär att det är beroende av hur polisen beskriver hatbrottsmotivet i fritexten vid anmälningstillfället.

För att ett anmält brott ska komma med i Brås statistik över identifierade hatbrott behöver alltså hatbrottsmotivet ha uppmärksamats av anmälaren eller av anmälningsupptagaren, och att det utifrån fritexten finns möjlighet att identifiera att det funnits ett hatbrottsmotiv. Det anmälda brottet behöver också omfattas av någon av de brottskoder som ingår i Brås urval. Motivet till den beskrivna händelsen behöver också stämma överens med Brås definition av hatbrott, och händelsen måste slutligen bedömas som ett

hatbrott i den manuella granskningen.

I statistiken över anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv är det alltså Brå som har identifierat hatbrottsmotivet, och det går inte att veta om den utredande verksamheten har gjort samma bedömning i ett senare skede. Ej heller ingår de brott i statistiken som senare i utredningen identifierats som hatbrott.

Urvalsosäkerhet

Eftersom statistiken över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv bygger på en urvalsundersökning, tillkommer ytterligare en osäkerhet – en statistisk urvalsosäkerhet. Urvalet, som är 50 procent av populationen, är dock att betrakta som mycket stort, vilket ger en mindre urvalsosäkerhet än om urvalet hade varit mindre. Trots detta kan osäkerheten bli relativt stor när motiv med få identifierade hatbrottsanmälningar studeras, eftersom de bygger på få observationer. Det betyder att skattningarna är säkrare när samtliga anmälningar studeras sammantaget, än när man exempelvis studerar anmälningar med endast afrofobiskt motiv. Därutöver blir osäkerheten större ju mer detaljerade analyser som görs inom ett hatbrottsmotiv (exempelvis analyser av brottsplats, relation till gärningspersonen eller handläggningsbeslut).

Jämförbarhet över tid

Tiden för inhämtning av slutredovisningsuppgifter till handlagda hatbrott skiljer sig något under redovisningsåren. Eftersom periodiciteten på produktionen av hatbrottsstatistik förändrades efter 2016 har inhämtningen av de handläggningsbeslut som denna rapport baseras på gjorts med olika referensperioder. För brott anmälda 2013–2015 inhämtades handläggningsbeslut 2015–2017, för brott anmälda 2016 inhämtades beslut 2019 och för brott anmälda 2018 inhämtades beslut 2020. Detta har dock marginell effekt på jämförbarheten över tid, eftersom de flesta anmälningar har handlagts inom ett år efter upprättad anmälan.¹¹

Sedan 2013 har det hos polisen förekommit metodmässiga förändringar som i olika utsträckning har påverkat statistiken över handlagda brott. Dessa förändringar bör beaktas vid tolkning av statistiken. Dels har kompetensinsatser inom polisen gjorts sedan 2015 för att höja förmågan att identifiera och utreda hatbrott. Det finns exempelvis en längre

¹¹ Andelen handlagda brott 2019 som också anmäldes under 2019 var 84 procent. Tidigare år har andelen uppgått till 84–86 procent. För mer information, se Brå 2019b samt Brå 2016.

informationstext om hatbrott på polisens intranät, fler poliser har genomgått utbildningar och samtliga anställda inom polisen har via intranätet tillgång till en webbaserad utbildning om hatbrott.

År 2015 föreslog Polismyndigheten att det även skulle inrättas särskilda utredningsgrupper mot hatbrott och för skyddet av grundläggande fri- och rättigheter.¹² Grupperna finns dock endast i polisregion Stockholm, Syd och Väst, men sedan 2019 har ett faddernätverk inrättats för att ge stöd till övriga polisregioner, där det istället tillsatts enskilda utsedda hatbrottsutredare (Granström och Mellgren 2019). Polisens arbete mot hatbrott har dock kritiserats. En övergripande kritik i polisens egen internrevision 2017 var att arbetet med att följa upp effekterna av polisens arbete mot hatbrott måste förbättras (Polismyndigheten 2017). Även Holgersson (2018) har riktat kritik mot polisens förmåga att utreda hatbrott som skett på internet. Holgersson menar bland annat att kunskapen om juridiska aspekter är låg, och att det finns stora skillnader i utredningsförmåga mellan de olika polisregionerna.

Redovisningsenheter

Avrundning av skattat antal anmälda brott i tabellerna innebär i vissa fall att den redovisade summan för en viss kolumn inte alltid blir densamma som när de olika redovisningsenheterna för samma kolumn adderas. Likaså innebär avrundning av procenttal i vissa fall att svarsandelarna inte summerar till exakt 100 procent. I resultaten redovisas andelar under 5 procent med en decimal, medan andelar på 5 procent eller mer avrundas till närmaste heltal.

När ett kryss (x) förekommer i en tabell innebär det att antalet anmälda brott som identifierats är för litet, och därför inte kan redovisas. En punkt (.) innebär att observationer saknas, det vill säga att antalet är 0. Ett streck (-) innebär att observationer finns men att andelen är avrundad till 0,0.

¹² En specifik hatbrottsjour hade redan inrättats 2007 i Stockholm City polismästardistrikt.

Handläggningsbeslut och brottsstruktur per motiv

I detta avsnitt redovisas fördelningen av handläggningsbeslut och brottsstrukturen för polisanmälningar med ett identifierat hatbrottsmotiv under perioden 2013–2018, dels för samtliga motiv sammanslaget, dels för respektive hatbrottsmotiv (med undantag för transfobiskt motiv, som inte särredovisas, eftersom antalet identifierade sådana brott var för litet). De ingår dock i redovisningen av samtliga motiv sammanslaget.

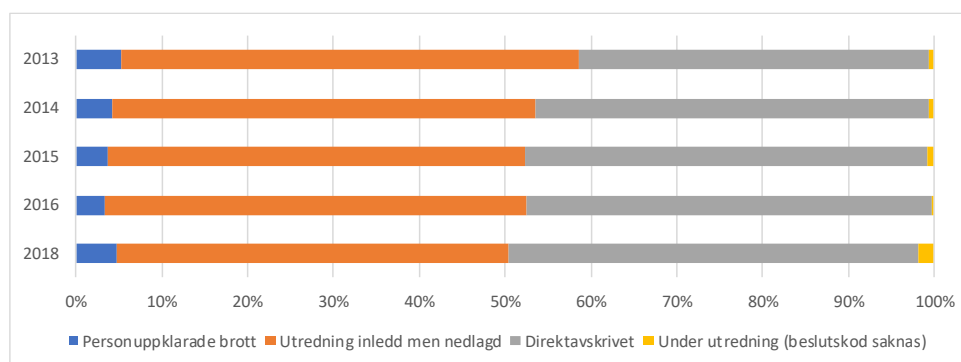
Vid redovisning av handläggningsbeslut redovisas den totala andelen anmälda brott som personupplärd (det vill säga där åtal väckts, ett strafföreläggande utfärdats eller där beslut tagits om åtalsunderlåtelse). Mer detaljerade resultat återfinns i tabellerna B1–B10 i bilaga 1.

Samtliga motiv

Handläggningsbeslut

Resultaten visar att andelen anmälda brott som personupplärd under perioden 2013–2018 har legat på en relativt jämn nivå mellan 3,4 och 5,2 procent (se figur 2). Samtidigt har andelen anmälda brott som lagts ned efter utredning minskat under denna period, från 54 procent 2013 till 46 procent 2018. Andelen direktavskrivna brott har under perioden ökat successivt från 41 procent till 48 procent. För båda dessa typer av beslut skedde den största förändringen mellan 2013 och 2014.

Figur 2. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

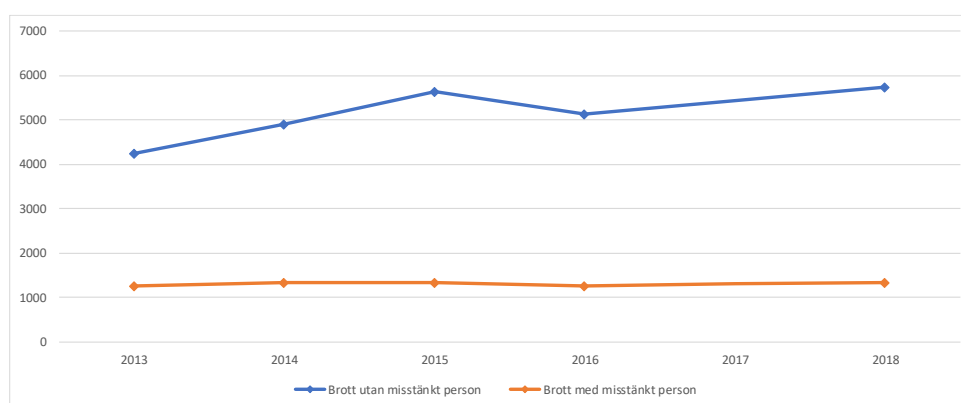
Brott med respektive utan misstänkt person

Som framgick i tabell 1 i metodavsnittet har antalet anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv ökat under perioden 2013–2018. Ökningen består framför allt av en ökning av anmälda brott som saknar en misstänkt person (se tabell B2 i bilaga 1).

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med misstänkt person och utan misstänkt person så har båda legat på en stabil nivå över tid (se tabell B2 i bilaga 1).

Sett till antal anmälda brott har dock en ökning skett bland antalet identifierade hatbrott där det saknas misstänkt person, från drygt 4 200 brott 2013 till drygt 5 700 brott 2018 (figur 3). Under perioden har antalet anmälda brott med misstänkt person legat på ungefär samma nivå (runt 1 300 brott).

Figur 3. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

Om man studerar handläggningsbeslut sett till skattat antal anmälda brott under respektive år framkommer att personuppklarade hatbrott minskade

mellan 2013 och 2016, för att därefter öka något igen (tabell 2). Antalet hatbrott där utredning inletts men sedan lagts ned har varierat över tid mellan drygt 2 900 och 3 400 identifierade hatbrott. Antalet identifierade hatbrott som direktavskrivits har däremot ökat successivt, från drygt 2 200 hatbrott 2013 till nästan 3 400 hatbrott 2018.

Tabell 2. Skattat antal och andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

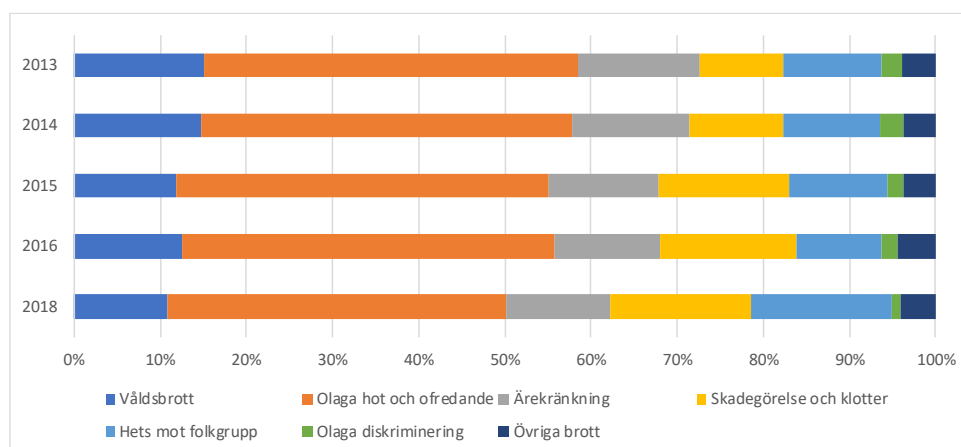
	2013		2014		2015		2016		2018	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Person-uppklarade brott	284	5,2	263	4,2	259	3,7	218	3,4	334	4,7
Utredning inledd men nedlagd	2 946	53,5	3 091	49,3	3 395	48,7	3 144	49,1	3 244	45,7
Direktavskrivet	2 248	40,8	2 870	45,8	3 273	46,9	3 026	47,2	3 381	47,7
Under utredning (beslutskod saknas)	28	0,5	42	0,7	50	0,7	20	0,3	133	1,9
Samtliga typer av handläggningsbeslut	5 506	100	6 267	100	6 978	100	6 409	100	7092	100

Till följd av avrundningar stämmer inte alltid summeringen av tabellen med den skattade totalsiffran.

Beskrivning av brottsstruktur

Olaga hot och ofredande är för samtliga år den vanligaste brottskategorin (39–43 procent, se figur 4 samt tabell B1 i bilaga 1). Över tid har framför allt andelen anmälda våldsbrott minskat (från 15 procent 2013 till 11 procent 2018), men även för ärekränkning syns en svag minskning (från 14 procent 2013 till 12 procent 2018). Under samma period har skadegörelse och klotter ökat från 10 till 16 procent. Hets mot folkgrupp har legat på en relativt stabil nivå fram till 2016, på 10–11 procent, men har i 2018 års undersökning ökat till 16 procent.

Figur 4. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

I hatbrottsstatistiken har det blivit allt vanligare med klotter eller affischer med hatbrottsrelaterade kränkningar och slagord (Brå 2019a). Det kan då handla om affischering på allmän plats, exempelvis i kollektivtrafiken. Denna typ av händelse kan rubriceras som antingen skadegörelse, klotter eller hets mot folkgrupp. Hets mot folkgrupp är också en vanlig brottstyp när budskap har spridits på nätet. Hets mot folkgrupp är ett brott som i juridiken räknas som brott mot allmän ordning, och alltså inte kräver att brottet riktats mot en specifik person (Brå 2019a).

Resultaten som visar en ökning av antalet anmälda brott som saknar en fysisk målsägare, eller där målsägaren är en juridisk person, går alltså i linje med att hatbrottsstatistiken i allt större utsträckning består av skadegörelse, klotter och hets mot folkgrupp, som i många fall inte riktar sig mot en fysisk person. Detta är en orsak till ökningen av anmälda brott där misstänkt person saknas, och att de anmälda brotten i allt större utsträckning direktavskrivs.

Resultatredovisning efter motiv

I detta avsnitt redovisas fördelningen av handläggningsbeslut och brottsstrukturen för polisanmälningar med ett identifierat hatbrottsmotiv under perioden 2013–2018, för respektive motiv.

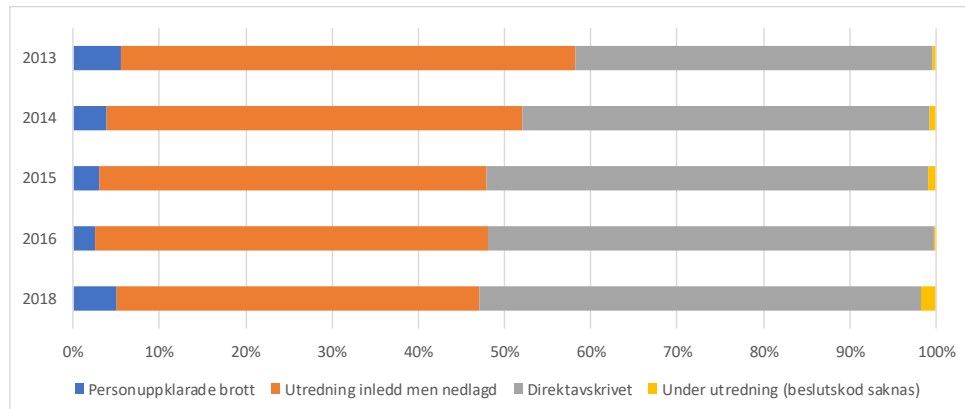
Främlingsfientligt eller rasistiskt motiv

Handläggningsbeslut

I figur 5 nedan framgår att andelen anmälda brott med ett identifierat främlingsfientligt eller rasistiskt hatbrottsmotiv som personuppkarats minskade successivt mellan 2013 och 2016, från 5 procent till 2,5 procent. Därefter ökade andelen 2018 till 5 procent (se även tabell B3 i bilaga 1).

Andelen anmälda brott som utretts men sedan lagts ned minskade mellan 2013 och 2018, från 53 procent 2013 till 42 procent 2018. Andelen direktavskrivna brott ökade mellan 2013 och 2015, från 42 procent till 51 procent. Därefter har dessa legat på en stabil nivå.

Figur 5. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat främlingsfientligt eller rasistiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

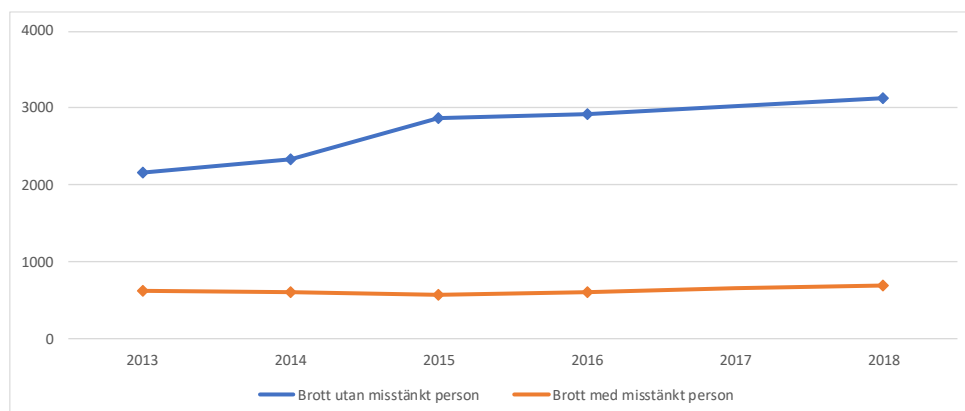

Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med misstänkt person och utan misstänkt person så har båda legat på en stabil nivå över tid (se tabell B2 i bilaga 1).

Sett till antal identifierade främlingsfientliga eller rasistiska hatbrott med misstänkt person låg dessa på en jämn nivå under perioden 2013–2018 (figur 6). Antal anmälda brott utan en misstänkt person låg på en jämn nivå på ungefär 2 200 brott 2013 och 2014, men har därefter ökat successivt till drygt 3 100 brott 2018.

Figur 6. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat främlingsfientligt eller rasistiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

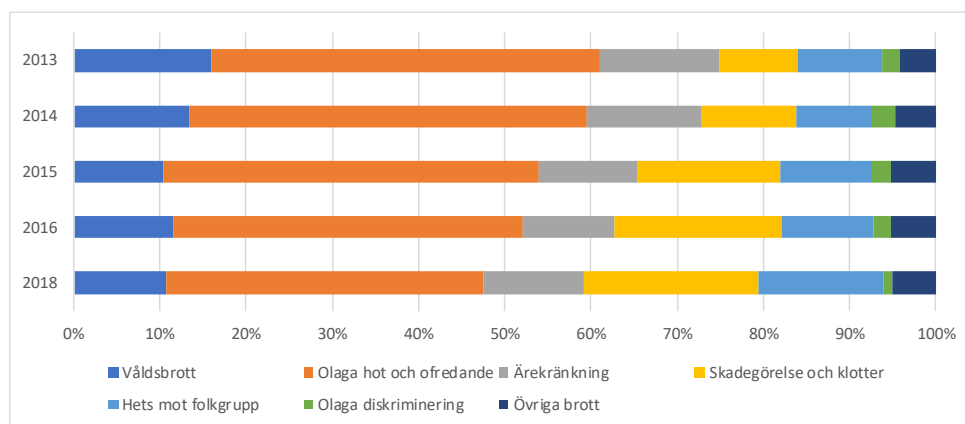

Beskrivning av brottsstruktur

För brott med främlingsfientligt eller rasistiskt motiv syns en minskning av andelen anmälda våldsbrott under perioden 2013–2018 (från 16 procent 2013 till 11 procent 2018, se figur 7 samt tabell B3 i bilaga 1), samt av anmälda olaga hot och ofredanden (från 45 procent till 37 procent). För ärekränkning syns en viss minskning mellan 2013 och 2016, från 14 procent till 11 procent. Därefter ökade andelen något, till 12 procent 2018.

Under samma period har andelen skadegörelse och klotter ökat från 9 procent 2013 till 20 procent 2018. En ökning syns även för hets mot folkgrupp (från 10 procent till 14 procent).

Figur 7. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat främlingsfientligt eller rasistiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

Resultaten för brott med ett identifierat främlingsfientligt eller rasistiskt motiv visar att andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) totalt sett minskat över tid (från att utgöra 77 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till att utgöra 60 procent 2018). Andelen låg på en jämn nivå mellan 2013 och 2014, för att därefter minska successivt. Samtidigt har antalet anmälda brott utan misstänkt person ökat över tid, framför allt mellan 2013 och 2015. Det är då ett väntat resultat att andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned minskat under samma tidsperiod, medan andelen anmälda brott som direktavskrivits har ökat, eftersom förutsättningar saknas för att utreda brott som saknar misstänkt person.

Afrofobiskt motiv

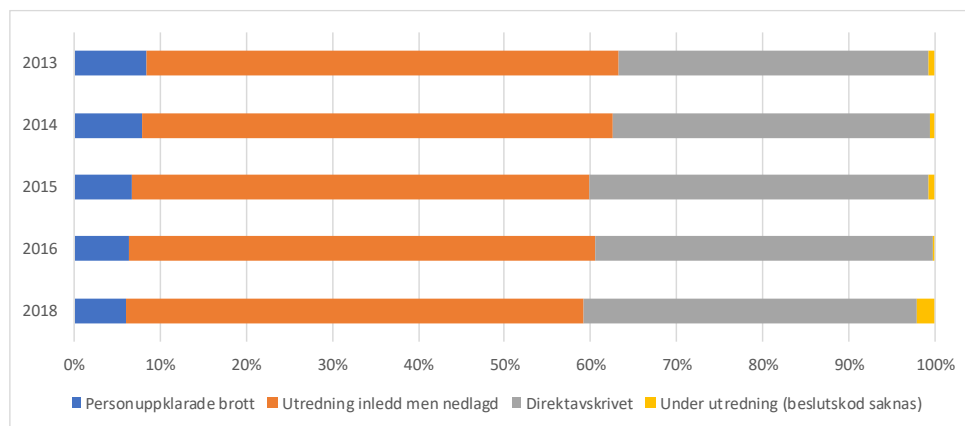
Hatbrott med afrofobiskt motiv ingår i kategorin främlingsfientligt/rasistiskt motiv, men särredovisas här. Det är enbart de fall som kan särskiljas från övriga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som blir

bedömda som afrofbiska hatbrott.¹³

Handlägningsbeslut

I figur 8 nedan framgår att andelen anmälda brott med ett identifierat afrofbiskt hatbrottsmotiv som personupplärats har minskat något under perioden, från 8 procent 2013 till 6 procent 2018 (se även tabell B4 i bilaga 1). Andelen anmälda brott som utretts men lagts ned har varierat mellan 53 och 55 procent under hela perioden, medan andelen direktavskrivna hatbrott har varierat mellan 36 och 39 procent under perioden.

Figur 8. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat afrofbiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handlägningsbeslut.

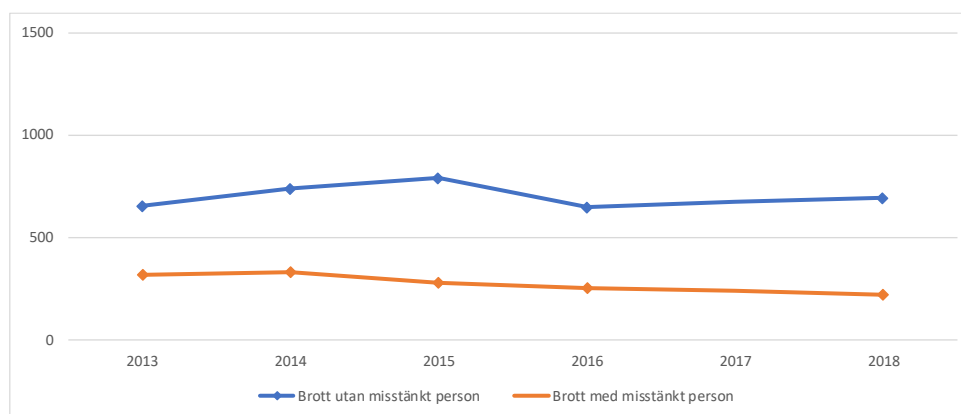
Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med ett afrofbiskt motiv med misstänkt person så minskade dessa något mellan 2013 och 2018 (se tabell B2 i bilaga 1). Andelen anmälda brott utan misstänkt person ökade något.

När man istället ser till antalet anmälda brott med ett identifierat afrofbiskt motiv med en misstänkt person, så låg dessa på en jämn nivå mellan 2013 och 2014 för att därefter minska något fram till 2018 (se figur 9). Antalet anmälda brott utan misstänkt person ökade något mellan 2013 och 2015. Därefter skedde en minskning 2016. År 2018 var antalet anmälda brott utan misstänkt person på ungefär samma nivå som 2016.

¹³ För mer information, se Brå 2019a.

Figur 9. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat afrofbiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

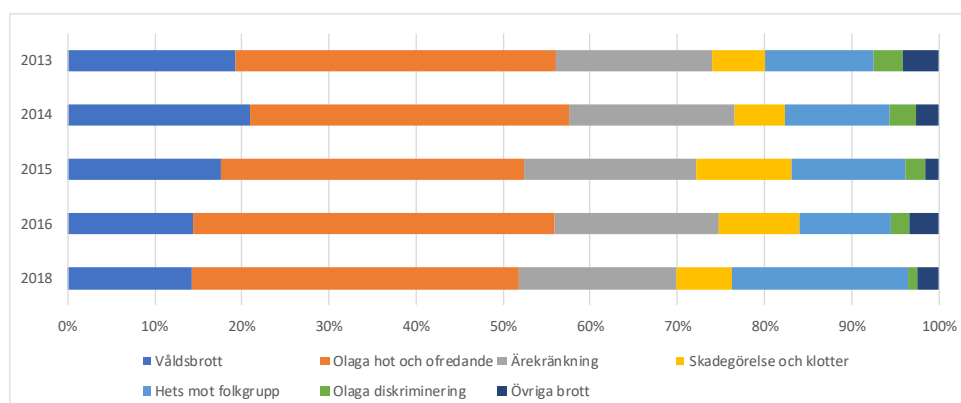

Beskrivning av brottsstruktur

I figur 10 framgår det att det har skett en minskning av andelen anmälda våldsbrott med afrofbiskt motiv mellan 2013 och 2018 (från 19 till 14 procent, se även tabell B4 i bilaga 1). Andelen anmälda olaga hot och ofredanden har legat på en relativt stabil nivå på 35–37 procent, förutom 2016 då andelen var 42 procent. Andelen anmälda ärekränkningar har legat på en relativt jämn nivå under perioden (18–20 procent).

Andelen skadegörelse och klotter ökade 2015 och 2016, jämfört med 2013 och 2014, för att därefter minska igen till samma nivå 2018 som 2013 och 2014. Hets mot folkgrupp låg på en jämn nivå 2013–2016 (11–13 procent), för att därefter öka till 20 procent 2018.

Figur 10. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat afrofbiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

Även för brott med ett identifierat afrofbiskt motiv har andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och

olaga diskriminering) totalt sett minskat över tid (från att utgöra 77 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till 71 procent 2018), även om förändringen inte är lika tydlig som för hatbrott med ett främlingsfientligt eller rasistiskt motiv. Minskningen skedde främst mellan 2016 och 2018. Samtidigt har både antalet anmälda brott utan misstänkt person och andelen direktavskrivna brott legat på en jämn nivå under hela perioden.

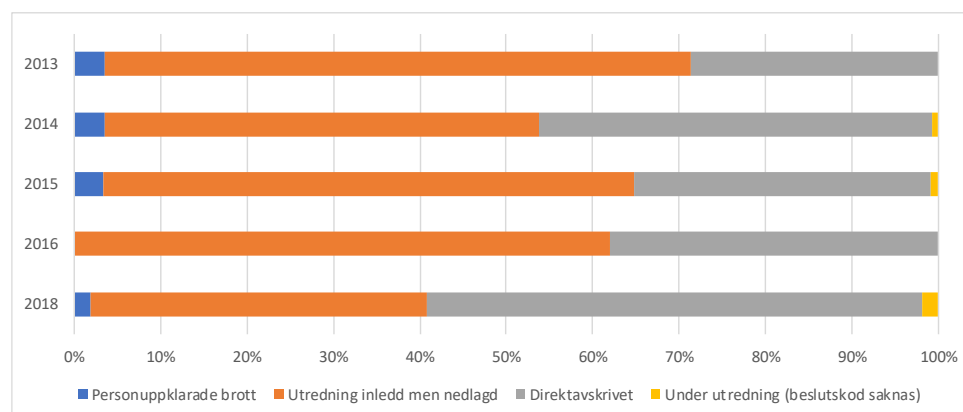
Antiromskt motiv

Hatbrott med antiromskt motiv ingår i kategorin främlingsfientligt/rasistiskt motiv, men särredovisas här. Det är enbart de fall som kan särskiljas från övriga främlingsfientliga/rasistiska hatbrott som blir bedömda som antiromska hatbrott.¹⁴

Handläggningsbeslut

Andelen anmälda brott med ett identifierat antiromskt motiv som personupplärd har varierat mellan 0 och 3,5 procent under åren (se figur 11 samt tabell B5 i bilaga 1). Inget tydligt mönster i utveckling över tid kan urskiljas. Andelen anmälda brott som utretts men lagts ned har minskat markant under perioden, från 68 procent 2013 till 39 procent 2018. Samtidigt har andelen anmälda brott som blivit direktavskrivna ökat under perioden, från 29 procent 2013 till 57 procent 2018. De kraftiga årliga variationerna beror sannolikt på ett relativt litet antal anmälda brott med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv.

Figur 11. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

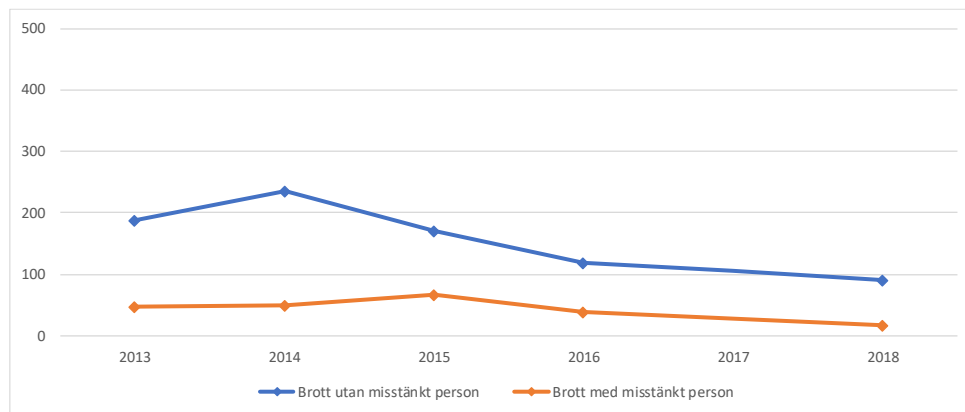
¹⁴ För mer information, se Brå 2019a.

Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med ett antiromskt motiv, med respektive utan misstänkt person, ökade andelen anmälda brott med misstänkt person mellan 2013 och 2015, för att därefter minska (se tabell B2 i bilaga 1). Motsatt utveckling framkommer för anmälda brott utan misstänkt person.

Även sett till antalet anmälda brott med antiromskt motiv med misstänkt person, ökade dessa något mellan 2013 och 2015, för att därefter minska successivt (figur 12). Antalet anmälda brott med antiromskt motiv utan misstänkt person ökade mellan 2013 och 2014. Därefter har antalet minskat successivt för varje år. Här bör dock noteras att antalet anmälda brott med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv totalt sett är relativt litet.

Figur 12. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

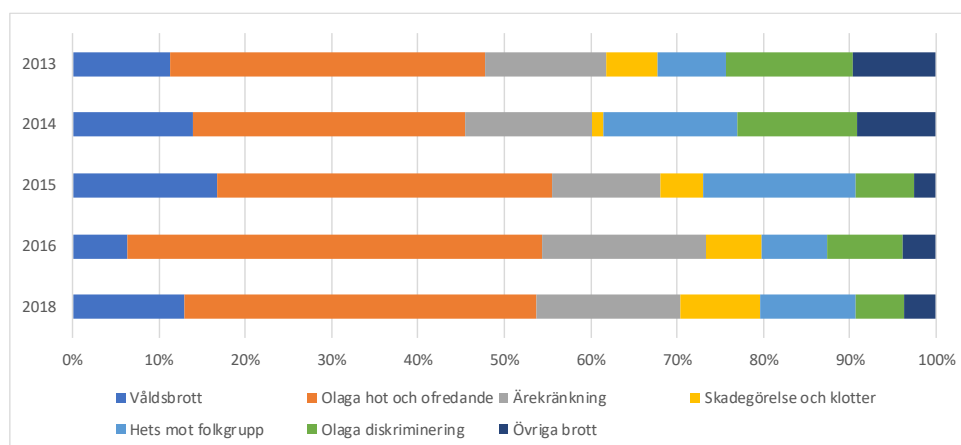

Beskrivning av brottsstruktur

Som framgår i figur 13 nedan ökade andelen anmälda våldsbrott med antiromskt motiv mellan 2013 och 2015, från 11 procent till 17 procent (se även tabell B5 i bilaga 1). Därefter minskade andelen 2016, för att sedan öka igen 2018. Andelen anmälda olaga hot och ofredanden har varierat relativt mycket mellan de olika åren, men andelen har totalt sett ökat något från 2013 till 2018 (från 37 procent till 41 procent). Andelen anmälda ärekränkingsbrott ökade från 14 procent 2013 till 19 procent 2016, för att därefter minska till 17 procent 2018.

Även för skadegörelse och klotter har det skett en ökning mellan 2013 och 2018, från 6 procent 2013 till 9 procent 2018). Hets mot folkgrupp ökade mellan 2013 och 2015 (från 8 procent till 18 procent), men därefter har nivån minskat igen. För olaga diskriminering låg andelen anmälda brott på en jämn nivå 2013–2014, för att därefter minska.

Figur 13. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

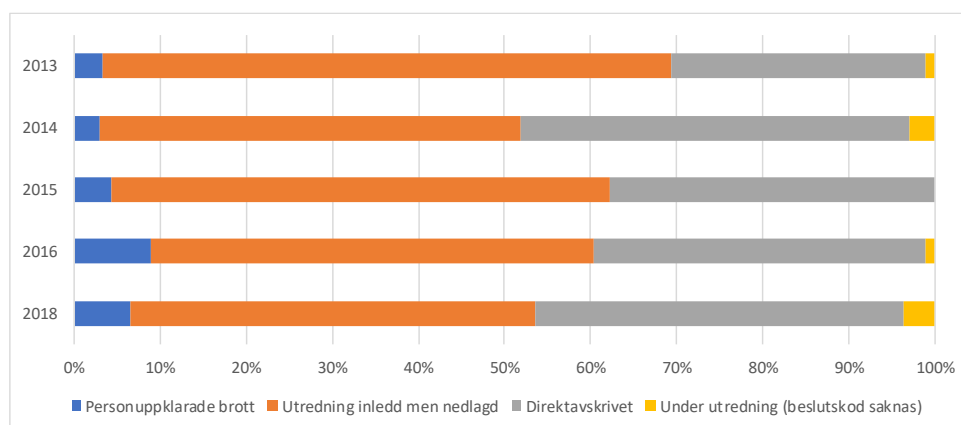
För brott med ett identifierat antiromskt motiv låg andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) på en relativt stabil nivå på 74–77 procent av samtliga brotten med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv mellan 2013 och 2015, för att därefter öka till 82 procent 2016. Därefter minskade andelen till att utgöra 76 procent 2018. Samtidigt skedde den främsta minskningen i andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned mellan just 2016 och 2018, medan andelen anmälda brott som direktavskrivits ökade främst mellan just dessa år.

Antisemitiskt motiv

Handläggningsbeslut

För brott med identifierat antisemitiskt motiv framkommer inte något tydligt mönster över tid vad gäller handläggningsbesluten. Andelen anmälda brott som personupplästs låg på en jämn nivå mellan 2013 och 2014, för att därefter öka 2015 och 2016 (se figur 14 samt tabell B6 i bilaga 1). År 2018 minskade andelen något igen. Andelen anmälda brott som lagts ned efter utredning har minskat över tid, från 66 procent 2013 till 47 procent 2018. Samtidigt har andelen anmälda brott som direktavskrivits totalt sett ökat över tid, från 29 procent 2013 till 43 procent 2018. Relativt kraftiga årliga variationer förekommer dock, vilket sannolikt beror på ett relativt litet antal anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv.

Figur 14. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

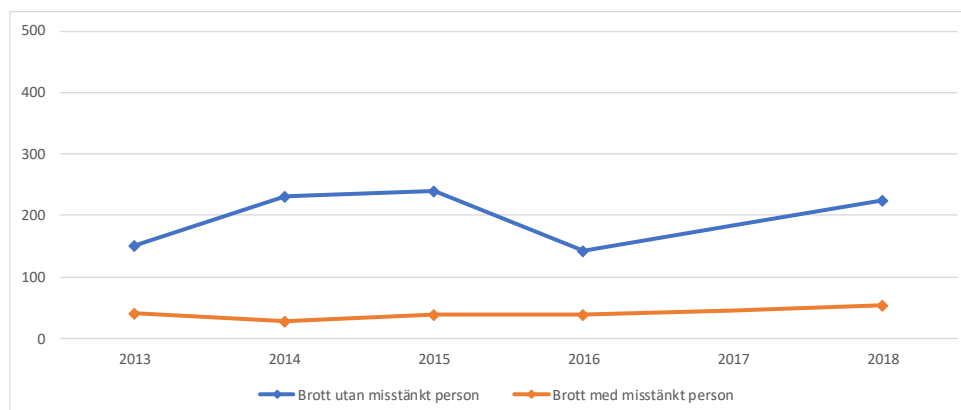

Brott med respektive utan misstänkt person

Sett till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med antisemitiskt motiv, med respektive utan misstänkt person, har andelarna varierat över tid, men totalt sett är andelen anmälda brott med misstänkt person på ungefär samma nivå 2013 och 2018 (se tabell B2 i bilaga 1). Detsamma gäller för andelen anmälda brott utan misstänkt person.

När antalet anmälda brott med ett antisemitiskt motiv med misstänkt person studeras, framkommer att nivån är relativt jämn mellan 2013 till 2018 (figur 15). Samtidigt ökade antalet anmälda brott med detta motiv där det saknas misstänkt person mellan 2013 och 2015, för att därefter minska 2016. År 2018 ökade antalet igen. Här bör dock noteras att antalet anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv totalt sett är relativt litet.

Figur 15. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

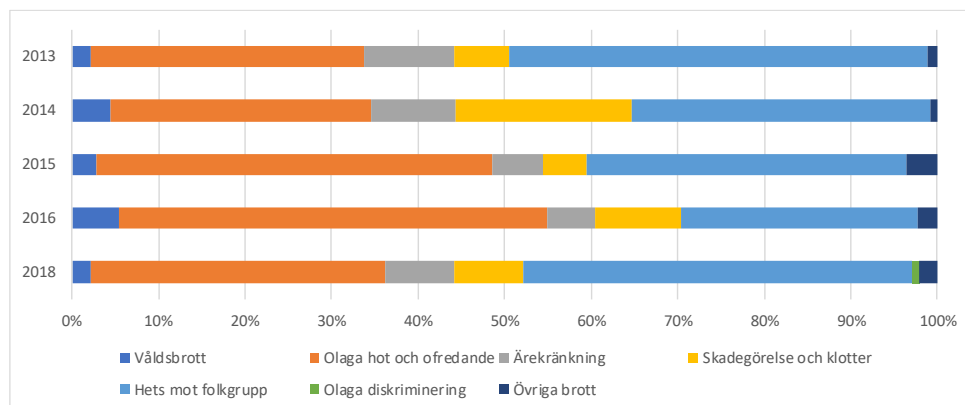

Beskrivning av brottsstruktur

Andelen anmälda våldsbrott med antisemitiskt motiv har varierat över åren, från som lägst 2,1 procent 2013 till som högst 5 procent 2016 (se figur 16 samt tabell B6 i bilaga 1). År 2018 var andelen på samma nivå som 2013. Andelen anmälda olaga hot och ofredanden låg på en jämn nivå 2013 och 2014 (32 respektive 30 procent), för att därefter öka till 49 procent 2016. År 2018 minskade andelen till 34 procent. Andelen ärekränkning minskade mellan 2013 och 2016 för att därefter öka något igen.

Skadegörelse och klotter ökade mellan 2013 och 2014, för att därefter återigen minska. Hets mot folkgrupp med antisemitiskt motiv minskade från 48 procent 2013 till 27 procent 2016, för att därefter öka till 45 procent 2018. Relativt kraftiga årliga variationer förekommer alltså när brottsstrukturen för anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv studeras.

Figur 16. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

För brott med ett identifierat antisemitiskt motiv ökade andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) mellan 2013 och 2016, från att utgöra 44 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till att utgöra 60 procent 2016. Därefter minskade andelen till att utgöra 45 procent 2018. Andelen personuppkärlade brott ökade också mellan 2013 och 2016, för att därefter minska något 2018. Andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned minskade dock under i princip hela perioden 2013–2018, medan andelen anmälda brott som direktavskrivits ökade.

Islamofobiskt motiv

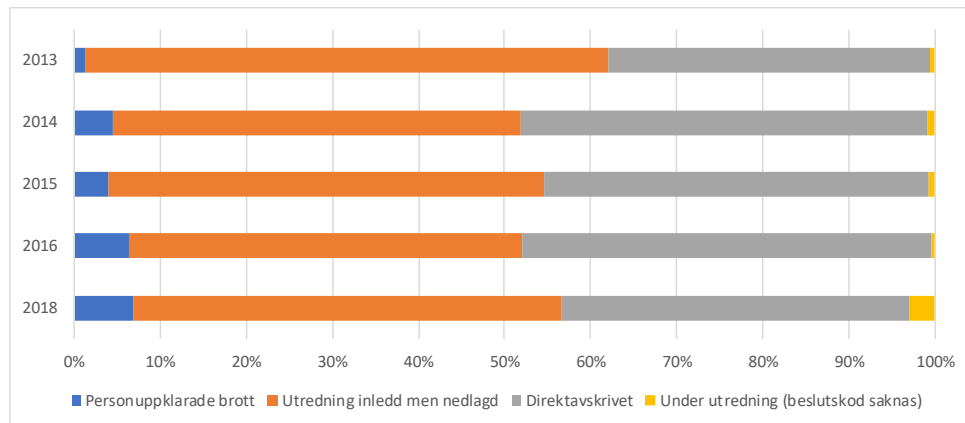
Handläggningsbeslut

Andelen anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt motiv som

personupplämningsgraden har ökat successivt under perioden 2013–2018, från 1,2 procent 2013 till 7 procent 2018 (se figur 17 och tabell B7 i bilaga 1).

Sedan 2013 har andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned minskat från 61 procent till 50 procent 2018. Andelen anmälda brott som direktavskrivits ökade mellan 2013 och 2014, från 37 till 47 procent. Därefter har nivån minskat något (41 procent 2018).

Figur 17. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

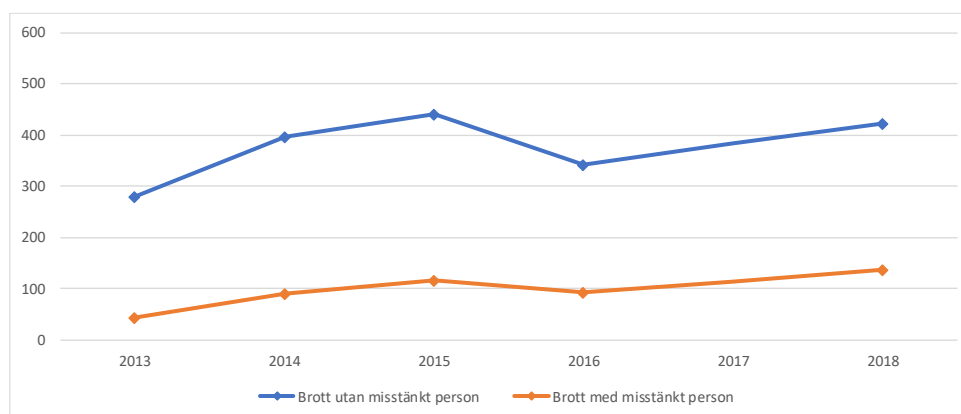

Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt motiv, med respektive utan misstänkt person, har andelen anmälda brott med misstänkt person ökat något över tid, medan andelen anmälda brott utan misstänkt person minskat något (se tabell B2 i bilaga 1).

Sett till antalet anmälda brott med islamofobiskt motiv med misstänkt person så ökade dessa mellan 2013 och 2018, med undantag för 2016 då antalet minskade något i förhållande till året innan (figur 18). För antalet anmälda brott med islamofobiskt motiv utan misstänkt person syns en ökning mellan 2013 och 2015, från 280 brott 2013 till 440 brott 2015. Därefter minskade antalet 2016, för att sedan öka igen 2018. Utvecklingen över tid är alltså lika för anmälda brott med respektive utan misstänkt person, även om antalet brott ligger på olika nivåer. Här bör dock noteras att antalet anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt hatbrottsmotiv totalt sett är relativt litet.

Figur 18. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

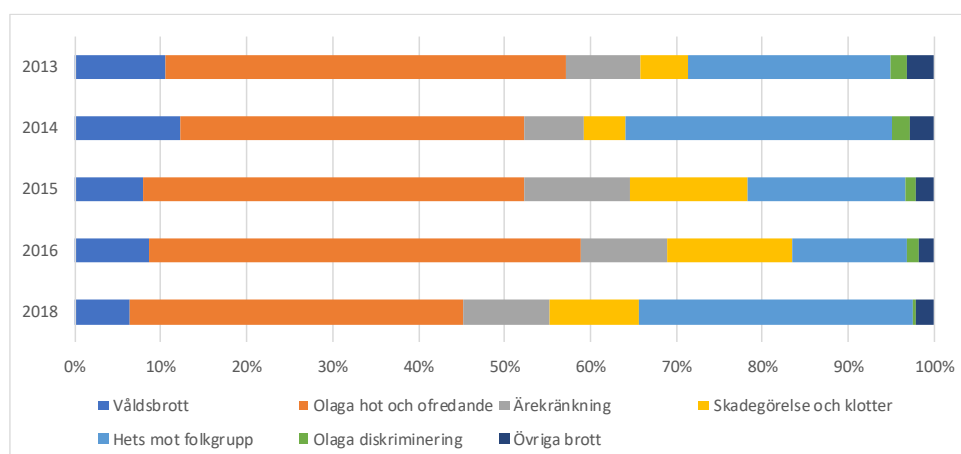

Beskrivning av brottsstruktur

Som framgår i figur 19 nedan ökade andelen anmälda våldsbrott med islamofobiskt motiv något mellan 2013 och 2014, för att därefter minska (se även tabell B7 i bilaga 1). Andelen anmälda olaga hot och ofredanden har varierat mellan de olika åren, men andelen har totalt sett minskat från 47 procent 2013 till 39 procent 2018. Även andelen anmälda brott som rör ärekränkning har varierat över åren.

För skadegörelse och klotter samt för hets mot folkgrupp har också andelen anmälda brott varierat mellan åren. Andelen anmälda brott som rör skadegörelse och klotter ökade mellan 2013 och 2016 (från 6 procent till 15 procent), för att därefter minska igen 2018 (10 procent). För hets mot folkgrupp ökade andelen mellan 2013 och 2014, därefter minskade den fram till 2016 för att därefter öka igen till samma nivå som 2014.

Figur 19. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

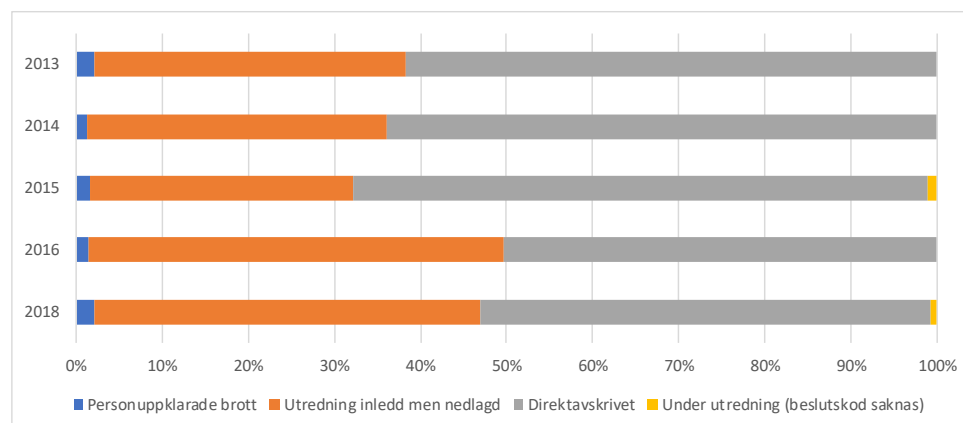
Resultaten visar att andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) med ett identifierat islamofobiskt motiv totalt sett har minskat över tid (från att utgöra 68 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till att utgöra 56 procent 2018). Minskningen skedde främst mellan 2016 och 2018. Trots detta har personuppleringen ökat successivt mellan 2013 och 2018. För anmälda brott där utredning inletts men lagts ned, samt för anmälda brott som direktavskrivits, skedde den största förändringen mellan 2013 och 2014. Därefter har andelarna för dessa två beslutstyper legat relativt stabilt.

Kristofobiskt motiv

Handläggningsbeslut

Andelen anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt motiv som personupplaras har legat mellan 1,2 och 2,1 procent under den studerade tidsperioden (se figur 20 och tabell B8 i bilaga 1). Andelen anmälda brott som utretts men lagts ned minskade från 36 procent 2013 till 31 procent 2015. Därefter skedde en markant ökning 2016, och 2018 var andelen 45 procent. För direktavskrivna brott framkommer en motsatt utveckling; denna andel ökade mellan 2013 och 2015, från 62 procent till 67 procent, för att därefter minska. År 2018 var andelen direktavskrivna brott 52 procent.

Figur 20. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

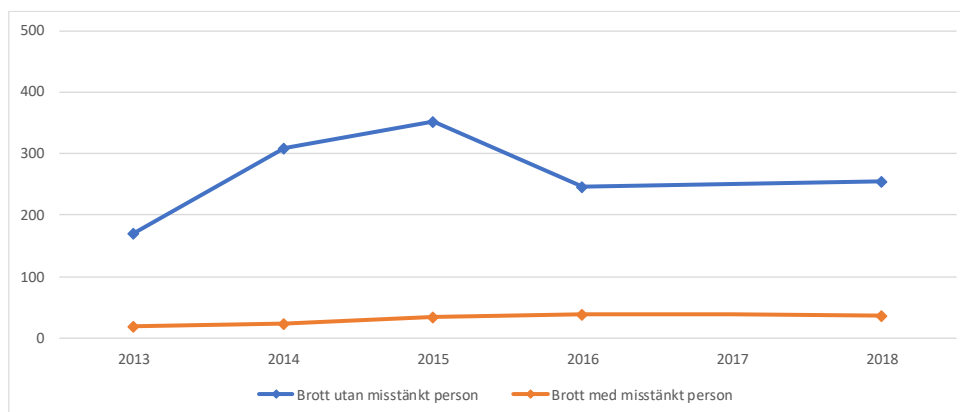

Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med kristofobiskt motiv, med respektive utan misstänkt person, har båda legat på relativt en stabil nivå över tid (se tabell B2 i bilaga 1).

Som framgår i figur 21 har även antalet anmälda brott med ett kristofobiskt motiv där det finns en misstänkt person legat på en jämn nivå under hela perioden. Antalet anmälda brott utan misstänkt person ökade mellan 2013 och 2015. Därefter skedde en minskning 2016 i antal anmälda hatbrott utan misstänkt person. År 2018 låg antalet på samma nivå som 2016. Här bör dock noteras att antalet anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt hatbrottsmotiv totalt sett är relativt litet.

Figur 21. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

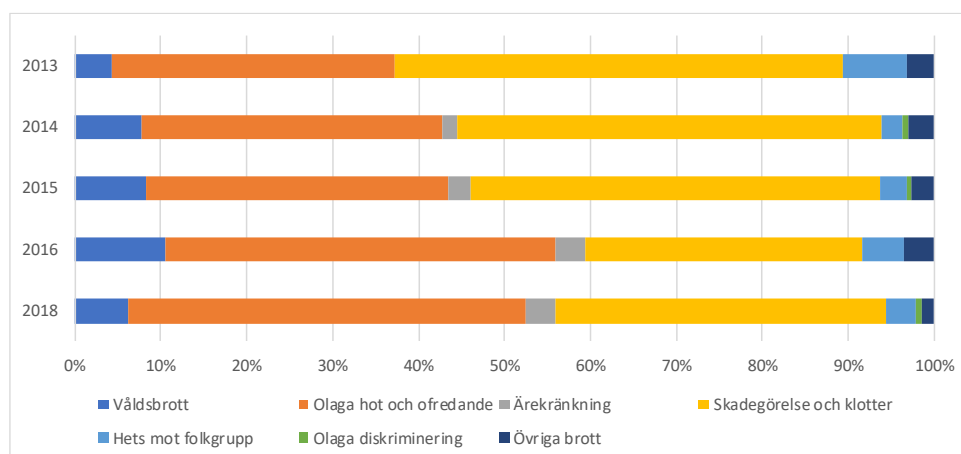

Beskrivning av brottsstruktur

När det gäller anmälda brott med ett kristofobiskt motiv syns en ökning över tid för andelen våldsbrott, olaga hot och ofredanden samt ärekränkning (se figur 22 samt tabell B8 i bilaga 1). Andelen anmälda våldsbrott ökade från 4,3 procent 2013 till 10 procent 2016, men minskade sedan något 2018. Andelen anmälda olaga hot och ofredanden ökat från 33 procent 2013 till 46 procent 2018. År 2013 identifierades inga anmälda ärekränkingsbrott med kristofobiskt motiv. Efterföljande år har andelen ökat från 1,8 procent 2014 till 3,4 procent 2018.

Samtidigt har andelen skadegörelse och klotter minskat från 52 procent 2013 till 39 procent 2018. Även andelen hets mot folkgrupp har minskat, från 7 procent 2013 till 3,4 procent 2018.

Figur 22. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

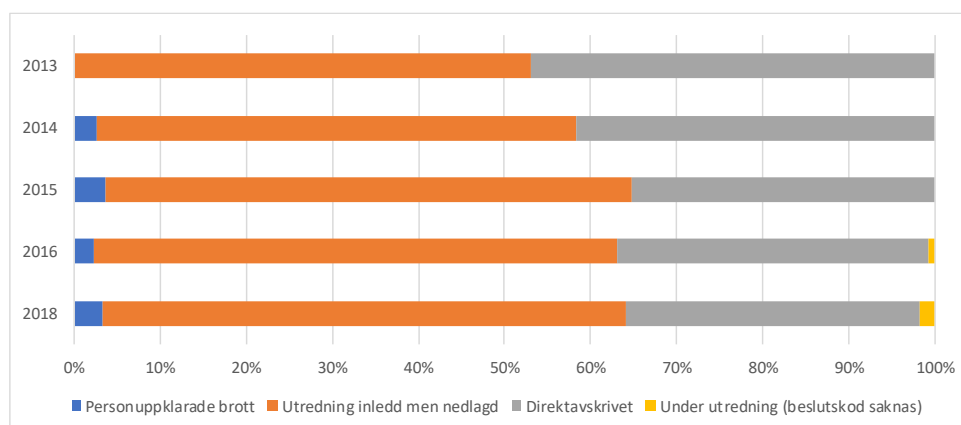
Resultaten visar att andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) med ett identifierat kristofobiskt motiv totalt sett har ökat över tid (från att utgöra 37 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till att utgöra 57 procent 2018). Detta mönster följer alltså inte mönstret för flera av de andra motiven. Här framkommer inte heller samma tydliga mönster över tid vad gäller fördelningen av handläggningsbeslut, som framkommer för flera av de andra motiven. Det är dock viktigt att notera att antalet anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt motiv är relativt litet, och skadegörelse och klotter utgör mellan en tredjedel och hälften av dessa brott respektive år. Detta medför att fördelningen mellan olika brottstyper är känslig för förändringar över tid i antalet identifierade brott, och det är inte ovanligt att andelen kan förändras relativt mycket mellan olika år.

Andra antireligiösa motiv

Handläggningsbeslut

Som framgår i figur 23 nedan var det inga anmälda brott med ett identifierat annat antireligiöst motiv som personupplärdes 2013. Under de efterföljande åren 2014–2018 har andelen anmälda brott som personupplärd dock legat på en relativt jämn nivå, mellan 2,3 och 3,6 procent (se även tabell B9 i bilaga 1). Andelen anmälda brott med detta motiv där utredning inletts men lagts ned ökade från 53 procent 2013 till 61 procent 2015 och 2016, men minskade därefter något 2018. Samtidigt minskade andelen anmälda brott som direktavskrivits under perioden, från 47 procent 2013 till 33 procent 2018.

Figur 23. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat annat antireligiöst hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

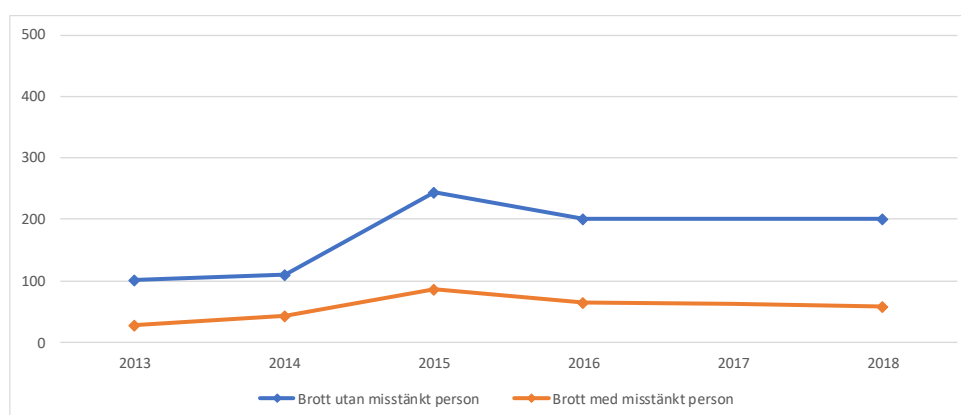

Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott med annat antireligiöst motiv, med respektive utan misstänkt person, har båda dessa legat på en relativt stabil nivå över tid (se tabell B2 i bilaga 1).

När man istället ser till antalet anmälda brott med ett identifierat annat antireligiöst motiv där det finns en misstänkt person, ökade dessa mellan 2013 och 2015, för att därefter minska successivt (figur 24). Antalet anmälda brott där det saknas misstänkt person låg på ungefär samma nivå 2013 och 2014, för att därefter öka 2015. Därefter skedde dock en minskning 2016, och 2018 var antalet på samma nivå som 2016. Här bör dock noteras att antalet anmälda brott med ett identifierat annat antireligiöst hatbrottsmotiv totalt sett är relativt litet.

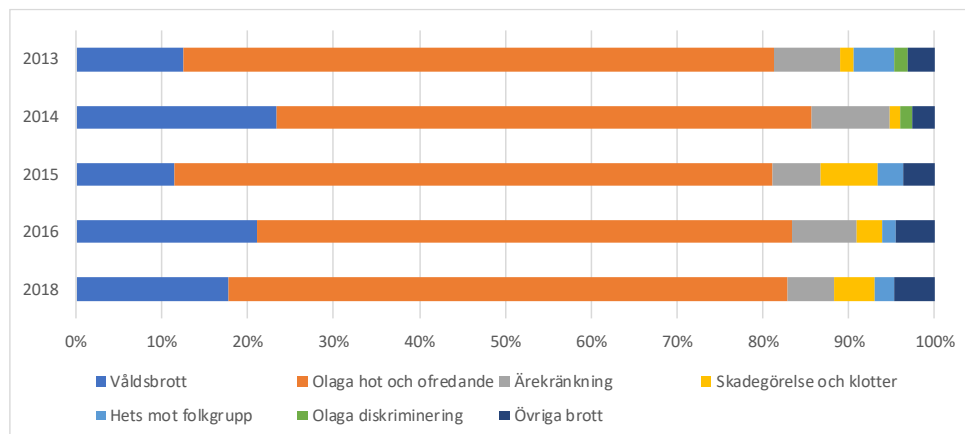
Figur 24. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat annat antireligiöst hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

Beskrivning av brottsstruktur

Som framgår i figur 25 nedan har andelen anmälda våldsbrott varierat kraftigt över åren (se även tabell B9 i bilaga 1). Andelen var som högst 2014 (23 procent). Även för olaga hot och ofredanden samt för skadegörelse och klotter har andelen varierat över åren, och inget tydligt mönster kan urskiljas. För ärekränkning och för hets mot folkgrupp har andelen anmälda brott minskat något mellan 2013 och 2018.

Figur 25. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat annat antireligiöst hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

Resultaten för brott med ett identifierat annat antireligiöst motiv visar att andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) ökade mellan 2013 och 2014 (från att utgöra 91 procent av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till att utgöra 96 procent 2014). Under samma period ökade även andelen anmälda brott som personupplärdes samt andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned. Ökningen av dessa typer av handläggningsbeslut fortsatte även 2015, trots att andelen anmälda brott mot person minskade till 87 procent detta år. Därefter har andelen anmälda brott mot person legat kvar på en stabil nivå, och utgjorde 88 procent 2018. Även andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned, respektive andelen anmälda brott som direktavskrivits, har legat på en stabil nivå mellan 2015 och 2018.

Hatbrott på grund av sexuell läggning

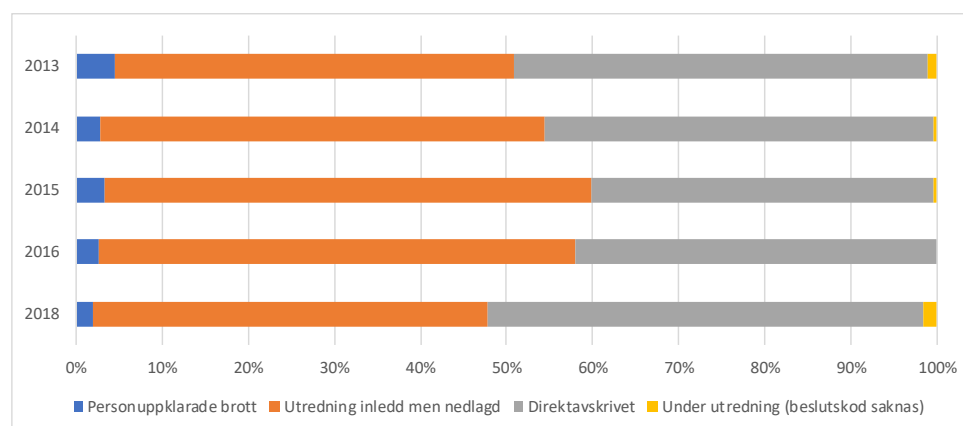
I denna kategori ingår anmälda brott där ett homo-, bi- eller heterofobiskt motiv har identifierats. Inom denna kategori kan det även finnas andra omständigheter som gör att motivet identifieras som hatbrott på grund av sexuell läggning. Det kan exempelvis handla om att det framgår i fritexten

att motivet identifieras bero på sexuell läggning, men att det inte framgår vilken. Därutöver finns det fler exempel på sexuell läggning än dessa tre angivna. Majoriteten av de anmälda brotten som identifieras vara hatbrott på grund av sexuell läggning har dock ett homofobiskt motiv.

Handläggningsbeslut

Sedan 2013 har andelen anmälda brott som personupplärdats minskat, från 4,5 procent 2013 till 1,9 procent 2018 (se figur 26 och tabell B10 i bilaga 1). Andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned ökade mellan 2013 och 2015, från 46 procent till 57 procent 2015. Därefter har andelen minskat till 46 procent 2018. Samtidigt minskade andelen direktavskrivna brott mellan 2013 och 2015, från 48 procent till 40 procent, för att därefter öka till 51 procent 2018.

Figur 26. Skattad andel (%) anmälda brott på grund av sexuell läggning som identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut.

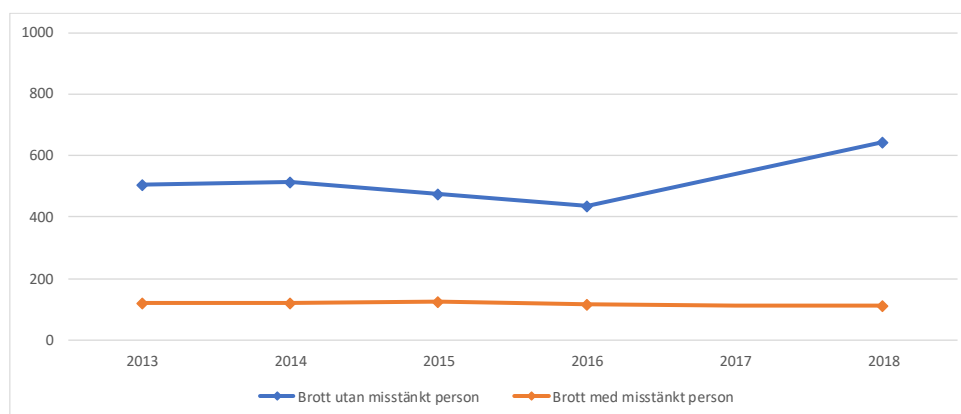

Brott med respektive utan misstänkt person

Ser man till utvecklingen av den procentuella fördelningen av anmälda brott på grund av sexuell läggning med misstänkt person, låg denna andel på en jämn nivå mellan 2013 och 2016, för att därefter minska något 2018 (se tabell B2 i bilaga 1). För anmälda brott utan misstänkt person låg andelen också på en jämn nivå 2013–2016, för att därefter öka något 2018.

Som framgår i figur 27 nedan låg antalet anmälda brott på grund av sexuell läggning med misstänkt person på en jämn nivå under perioden. Samtidigt låg antalet anmälda brott på grund av sexuell läggning utan misstänkt person på en jämn nivå mellan 2013 och 2014, för att därefter minska fram till 2016. Därefter syns en kraftig ökning i antalet anmälda brott utan misstänkt person för 2018.

Figur 27. Skattat antal anmälda brott på grund av sexuell läggning som identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brott med respektive utan misstänkt person.

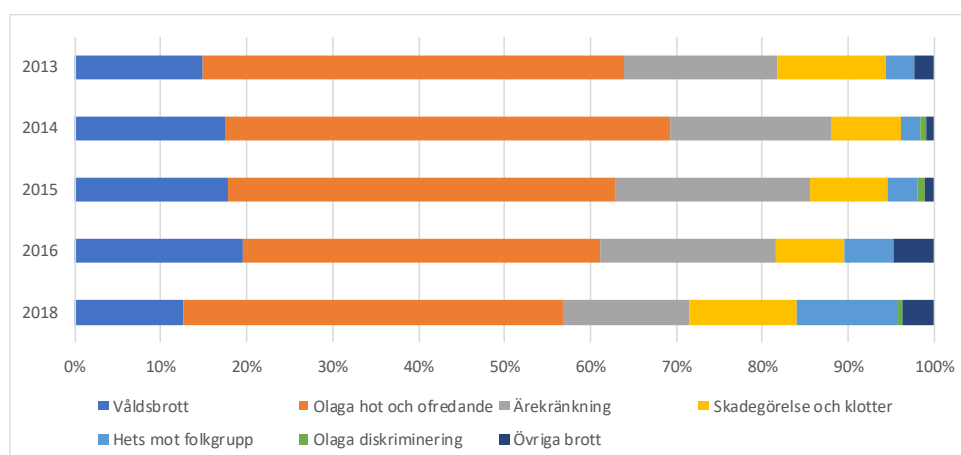

Beskrivning av brottsstruktur

Andelen anmälda våldsbrott på grund av sexuell läggning ökade mellan 2013 och 2016, från 15 procent till 20 procent, för att därefter minska till 13 procent 2018 (se figur 28 och tabell B10 i bilaga 1). Andelen anmälda olaga hot och ofredanden har totalt sett minskat något under perioden, från 49 procent 2013 till 44 procent 2018. Samma mönster framkommer även för ärekränkning.

Samtidigt har andelen hets mot folkgrupp ökat över tid, från 3,2 procent 2013 till 12 procent 2018. För skadegörelse och klotter samt för olaga diskriminering framkommer inget tydligt mönster.

Figur 28. Skattad andel (%) anmälda brott på grund av sexuell läggning som identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

Resultaten för anmälda brott på grund av sexuell läggning visar att andelen brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) totalt sett minskat över tid (från att utgöra 82 procent

av brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013, till att utgöra 72 procent 2018). Minskningen skedde mellan 2016 och 2018, vilket är samma period som andelen direktavskrivna brott ökade markant, medan andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned minskade. Samtidigt har andelen anmälda brott som personupplärats minskat successivt under perioden 2013–2018.

Handläggningsbeslut och brottsstruktur per polisregion

I detta avsnitt redovisas antalet anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv för samtliga polisregioner. I redovisningen per polisregion framgår hur fördelningen av handläggningsbeslut och brottsstrukturen såg ut inom respektive polisregion 2018. Fokus i detta avsnitt är att identifiera likheter och skillnader mellan polisregionerna, istället för att studera utvecklingen över tid. Mer detaljerade resultat återfinns i tabell B11 i bilaga 1.

Antalet anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018 var högst i polisregion Stockholm, och lägst i polisregion Bergslagen (tabell 3).

Tabell 3. Skattat antal anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018. Särredovisning för polisregion.

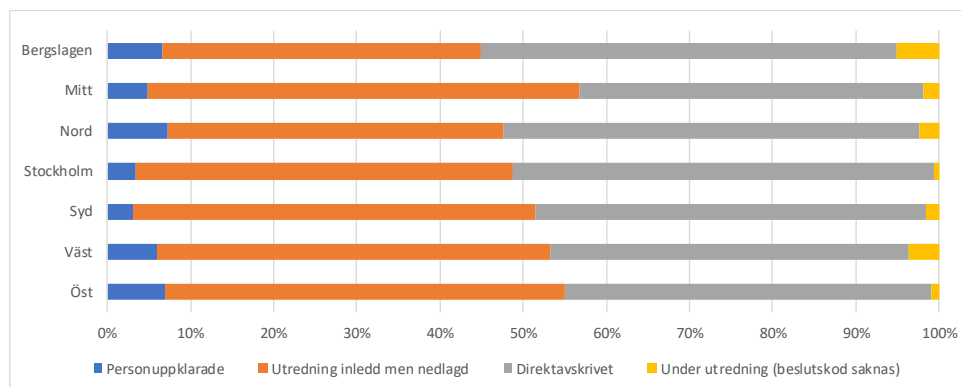
	Skattat antal anmälda brott 2018
Polisregion Bergslagen	516
Polisregion Mitt	536
Polisregion Nord	532
Polisregion Stockholm	2 214
Polisregion Syd	1 344
Polisregion Väst	1 160
Polisregion Öst	695
Totalt	6 997

Andelen anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018 som personuppklarats varierar mellan polisregionerna, vilket framgår i figur 29 nedan. Andelen personuppklarade brott var störst i polisregionerna Nord och Öst (7 procent vardera) och minst i polisregionerna Syd (3,1 procent) och Stockholm (3,5 procent).

Även andelen anmälda brott där utredning inletts men lagts ned varierar mellan polisregionerna. Andelen är störst i polisregion Mitt (52 procent) och minst i polisregion Bergslagen (38 procent).

Andelen anmälda brott som direktavskrivits är relativt likartad vid jämförelser mellan polisregionerna, även om skillnader förekommer. Andelen är störst i polisregionerna Stockholm (51 procent) samt Bergslagen och Nord (50 procent i respektive polisregion). Den polisregion där minst andel anmälda brott direktavskrivs är i polisregion Mitt (41 procent).

Figur 29. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018. Särredovisning för polisregion och typ av handläggningsbeslut.

Även brottsstrukturen skiljer sig åt mellan de olika polisregionerna (se figur 30).

Andelen anmälda våldsbrott är störst i polisregionerna Mitt och Väst (13 procent inom respektive polisregion) och minst i polisregion Syd (8 procent). Även andelen anmälda olaga hot och ofredanden är störst i polisregionerna Mitt och Väst (47 respektive 46 procent), medan andelen är minst i polisregion Stockholm (32 procent).

För brott som rör ärekränkning är andelen anmälda brott störst i polisregion Syd (15 procent) och minst i polisregion Nord (10 procent).

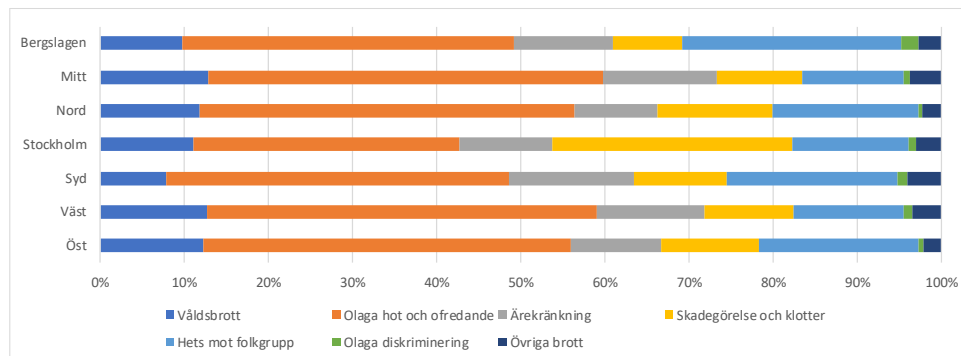
Anmälningar som rör skadegörelse och klotter är vanligast i polisregion Stockholm (29 procent) och minst vanligt i polisregion Bergslagen (8 procent).

Andelen anmälda brott som rör hets mot folkgrupp är störst i polisregion

Bergslagen (26 procent) och minst i polisregion Mitt (12 procent).

För olaga diskriminering varierar andelen anmälda brott mellan 0,4 och 2,0 procent mellan de olika polisregionerna.

Figur 30. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018. Särredovisning för polisregion och brottstyp.

Resultaten visar alltså att såväl fördelningen av handläggningsbeslut som brottsstrukturen ser olika ut i olika polisregioner.

Polisregion Stockholm utmärker sig genom att andelen anmälda brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering) är minst (55 procent) jämfört med övriga polisregioner (63–74 procent), samtidigt som andelen anmälda brott som rör skadegörelse, klotter och hets mot folkgrupp är störst (42 procent, jämfört med 22–34 procent i övriga polisregioner). Drygt hälften av brotten direktavskrevs, medan andelen som personupplärdades är 3,5 procent.

Även i polisregion Bergslagen direktavskrevs hälften av brotten, medan 7 procent personupplärdades. Här är dock andelen anmälda brott mot person också större än i polisregion Stockholm.

Inom de tre polisregionerna Nord, Syd och Öst framkommer till viss del ett likartat mönster. I alla tre polisregionerna utgjorde brott mot person ungefär två tredjedelar (65–67 procent) av de anmälda brotten, medan en tredjedel (31 procent) utgörs av skadegörelse, klotter och hets mot folkgrupp. Trots dessa likheter i brottsstrukturen personupplärdades 7 procent av brotten i polisregionerna Nord och Öst, medan andelen var 3,1 procent i polisregion Syd. Samtidigt utmärker sig inte polisregion Syd vare sig när det gäller en hög andel direktavskrivna brott eller andelen brott som utretts men lagts ned.

I polisregionerna Mitt och Väst är andelen anmälda brott mot person större (73–74 procent) än i övriga regioner (55–67 procent), och andelen anmälda brott som rör skadegörelse, klotter och hets mot folkgrupp är mindre. Andelen personupplärdade brott är relativt likartad i de två regionerna,

dock har polisregion Mitt en större andel ärenden som utretts men lagts ned jämfört med polisregion Väst, medan polisregion Väst har en något större andel ärenden som direktavskrivits.

Avslutande reflektioner

Analyserna som gjorts i denna fördjupningsstudie visar att andelen anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv som personuppklarats har legat på en relativt jämn nivå under perioden. Samtidigt har andelen anmälda brott som lagts ned efter utredning minskat markant under denna period, medan andelen direktavskrivna brott har ökat successivt. Resultaten visar också att antalet anmälda brott där det saknas en misstänkt person har ökat över tid. De förändringar som skett över tid har främst skett i början av den studerade tidsperioden.

Utvecklingen över tid beror sannolikt till stor del på att brottsstrukturen förändrats under den aktuella tidsperioden. Anmälningar som rör brott mot person (våldsbrott, olaga hot och ofredande, ärekränkning samt olaga diskriminering) har minskat över tid, medan anmälningar gällande brott som typiskt sett saknar en fysisk målsägare (hets mot folkgrupp, skadegörelse och klotter) ökat.

Liknande resultat framkom även i en kortanalys Brå publicerade 2020, som visade att brottsstrukturen till stor del kan förklara att det förekommer en stor andel direktavskrivningar (Brå 2020a). Ett exempel som lyftes i kortanalysen är just förekomsten av skadegörelse, där det sällan finns en misstänkt person.

Samtidigt framkommer det att när de anmälda brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv särredovisas utifrån specifikt motiv, så följer inte alla motiv samma mönster. Detta kan delvis bero på att flera av dem utgörs av relativt få identifierade polisanmälningar. Ett sådant exempel är kristofobiska hatbrott, där det inte framkommer något tydligt mönster vad gäller hur handlägningsbesluten utvecklats över tid. Inte heller för antalet anmälda brott utan misstänkt person framkommer något tydligt mönster. Samtidigt har andelen brott mot person ökat under perioden.

Fördelningen av handlägningsbeslut varierar enligt denna fördjupningsstudie mellan olika polisregioner, ett resultat som också framkom i ovan

nämnda kortanalys. Förklaringen till denna variation är främst att brottsstrukturen skiljer sig åt mellan polisregionerna. Ett exempel från denna fördjupningsstudie är polisregion Stockholm, som har en större andel anmälda brott som rör skadegörelse, klotter och hets mot folkgrupp än övriga regioner, samtidigt som polisregion Stockholm har en förhållandevis stor andel anmälda brott som direktavskrivs och en liten andel som personuppkläras, jämfört med övriga polisregioner. Ytterligare ett exempel från denna fördjupningsstudie är polisregionerna Nord, Syd och Öst där brottsstrukturen är likartad i de tre polisregionerna. Trots detta var den andel av de anmälda brotten som personuppklärades dubbelt så stor i polisregionerna Nord och Öst som i polisregion Syd. Vid jämförelser mellan olika polisregioner är det viktigt att ha i åtanke att det i vissa polisregioner finns särskilda utredningsgrupper mot hatbrott och för skyddet av grundläggande fri- och rättigheter.

I hatbrottsstatistiken 2018 (Brå 2019a) gjordes en genomgång av huruvida de anmälda brott som identifierats som hatbrott har en fysisk målsägare eller inte. Resultaten visar att ökningen av anmälda brott med hatbrottsmotiv som skett sedan 2013 till största delen består av en ökning av brott som saknar fysisk målsägare eller där målsägaren är en juridisk person (exempelvis kommun, företag eller myndighet). Nästan en tredjedel (30 procent) av polisanmälningarna med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018 rörde ett brott utan fysisk målsägare, och andelen brott av den här typen har mer än fördubblats sedan 2013, då motsvarande siffra var 14 procent. I antal brott rör det sig om en ökning från nästan 800 anmälningar 2013 till nästan 2 100 anmälningar 2018. Antalet anmälningar om brott mot en fysisk målsägare har däremot legat på en relativt jämn nivå sedan 2013 (mellan 4 710 och 5 220 anmälningar).

Om man jämför handläggningsbeslut mellan anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv och motsvarande brottskategorier i kriminalstatistiken över handlagda brott oavsett motiv, framkommer att för våldsbrott, klotter och skadegörelse samt olaga diskriminering ser fördelningen av de olika handläggningsbesluten ungefär likadan ut både bland brotten med ett identifierat hatbrottsmotiv och bland de totala brotten oavsett motiv. För olaga hot och ofredande samt ärekränkning ser det dock annorlunda ut. För olaga hot och ofredande ökade andelen anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv där utredning inletts men lagts ned under perioden som studerades (2014–2018), medan andelen direktavskrivna brott minskade. I kriminalstatistiken över handlagda brott framkommer inget sådant mönster. För ärekränkning framkom inget tydligt mönster för anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv, medan andelen ärekränkning i kriminalstatistiken över handlagda brott där utredning inletts men lagts ned respektive som har direktavskrivits låg på en jämn nivå under perioden.

Som tidigare nämns innebär hatbrott i grunden ett angrepp mot mänskliga rättigheter och en bristande respekt för människors lika värde. Att studera hatbrott och presentera statistik på området är därför viktigt. För att arbetet med hatbrott ska fortskrida inom rättsväsendet är det av vikt att polisen fortsätter att utveckla sitt arbete med, och sin kunskap om, hatbrott.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015). Utvecklingen av förundersökningsbegränsning 2006–2014. Rapport 2015:17. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016). Handläggningstider i rättskedjan. Rapport 2016:5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). Hatbrott 2016. Rapport 2017:11. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). Förundersökningsbegränsning. Rapport 2018:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). Hatbrott 2018. Rapport 2019:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). Kriminalstatistik 2019. Handlagda brott. Slutlig statistik. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020a). Direktavskrivna brott. Kortanalys 2/2020. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020b). Dödligt våld i den kriminella miljön. Rapport 2020:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020c). Dödligt våld och psykisk ohälsa. Rapport 2020:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020d). Kriminalstatistik 2020. Handlagda brott. Preliminär statistik för första halvåret 2020. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Granström, M. och Mellgren, C. (2019). Hatbrott? En introduktion. Lund: Studentlitteratur.

Holgersson, S. (2018). Polisens utredningsverksamhet. En studie av polisens arbete med demokrati- och hatbrott på nätet. CARER Rapport nr 24, 2018.

Polismyndigheten (2017). Granskning av polisens arbete med hatbrott. Internrevisionen. Dnr A441.701/2016. Stockholm: Polismyndigheten.

Polismyndigheten (2018). Polismyndighetens tillämpning av regler om nedläggning av förundersökning och förundersökningsbegränsning. Tillsynsrapport 2018:3. Stockholm: Polismyndigheten.

Bilagor

Bilaga 1. Tabellbilaga

Tabell B1. Skattat antal och andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för brottstyp.

	2013		2014		2015		2016		2018	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Våldsbrott	832	15,1	921	14,7	825	11,8	804	12,5	772	10,9
Olaga hot och ofredande	2 390	43,4	2 704	43,1	3 014	43,2	2 766	43,2	2 790	39,3
Ärekränkning	777	14,1	848	13,5	896	12,8	796	12,4	852	12,0
Skadegörelse och klotter	538	9,8	685	10,9	1 054	15,1	1 006	15,7	1 156	16,3
Hets mot folkgrupp	621	11,3	702	11,2	799	11,5	641	10,0	1 164	16,4
Olaga diskriminering	132	2,4	175	2,8	135	1,9	116	1,8	75	1,1
Övriga brott	217	3,9	233	3,7	255	3,7	281	4,4	282	4,0
Samtliga brottstyper	5 506	100	6 267	100	6 978	100	6 409	100	7 092	100

Till följd av avrundningar stämmer inte alltid summeringen av tabellen med den skattade totalsiffran, eller andelarna alltid till 100 procent.

Tabell B2. Skattat antal och andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv, med respektive utan misstänkt person, 2013–2018. Totalt, samt särredovisning för hatbrottsmotiv.

	2013		2014		2015		2016		2018	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt										
Brott utan misstänkt person	4 242	77	4 921	79	5 644	81	5 134	80	5 738	81
Brott med misstänkt person	1 258	23	1 331	21	1 329	19	1 271	20	1 342	19
Främlingsfientligt eller rasistiskt hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	2 153	77	2 332	79	2 875	83	2 928	83	3 137	82
Brott med misstänkt person	631	23	613	21	572	17	613	17	697	18
Afrofobiskt hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	657	67	742	69	793	74	651	72	695	76
Brott med misstänkt person	319	33	334	31	279	26	255	28	220	24
Antiromskt hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	187	80	235	82	171	72	120	76	91	83
Brott med misstänkt person	47	20	50	18	68	28	38	24	18	17
Antisemitiskt hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	152	79	231	89	239	86	142	79	224	81
Brott med misstänkt person	41	21	28	11	38	14	38	21	54	19
Islamofobiskt hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	280	86	398	81	440	79	343	78	423	76
Brott med misstänkt person	45	14	92	19	116	21	94	22	137	24
Kristofobiskt hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	170	89	310	93	353	91	246	86	256	88
Brott med misstänkt person	20	11	24	7	34	9	40	14	36	12
Annat antireligiöst hatbrottsmotiv										
Brott utan misstänkt person	101	78	111	72	245	74	200	75	201	78
Brott med misstänkt person	28	22	44	28	86	26	66	25	58	22
Hatbrott på grund av sexuell läggning										
Brott utan misstänkt person	505	81	513	81	474	79	435	79	643	85
Brott med misstänkt person	120	19	123	19	127	21	118	21	111	15

Brott utan beslut har exkluderats ur tabellen.

Tabell B3. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat främlingsfientligt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	5,5	3,8	3,0	2,5	5,0
Åtal väcks	5,2	3,7	2,9	2,5	4,7
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	0,2	0,1	0,1	.	0,3
Utredning inledd men nedlagd	52,7	48,2	45,0	45,5	42,1
Direktavskrivet	41,5	47,3	51,2	51,7	51,2
Under utredning (beslutskod saknas)	0,4	0,7	0,9	0,3	1,8
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	15,9	13,4	10,4	11,6	10,6
Olaga hot och ofredande	45,2	46,2	43,7	40,5	36,9
Ärekränkning	13,9	13,4	11,4	10,8	11,7
Skadegörelse och klotter	9,1	10,9	16,6	19,3	20,2
Hets mot folkgrupp	9,7	8,7	10,7	10,6	14,5
Olaga diskriminering	2,0	2,7	2,2	2,0	1,2
Övriga brott	4,2	4,7	5,2	5,2	4,9
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B4. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat afrofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	8,3	7,9	6,7	6,4	6,0
Åtal väcks	7,9	7,9	6,4	6,4	5,3
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	0,4	.	0,4	.	0,7
Utredning inledd men nedlagd	55,0	54,8	53,1	54,2	53,3
Direktavskrivet	35,9	36,8	39,4	39,2	38,8
Under utredning (beslutskod saknas)	0,8	0,6	0,7	0,2	2,0
Totalt	8,3	7,9	6,7	6,4	6,0
Brottstyp					
Våldsbrott	19,3	20,9	17,6	14,4	14,3
Olaga hot och ofredande	36,7	36,6	34,8	41,6	37,4
Ärekränkning	18,0	19,1	19,8	18,8	18,1
Skadegörelse och klotter	6,0	5,8	11,0	9,3	6,4
Hets mot folkgrupp	12,4	12,0	13,1	10,4	20,3
Olaga diskriminering	3,3	3,0	2,2	2,2	1,1
Övriga brott	4,1	2,6	1,5	3,3	2,4
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B5. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat antiromskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	3,5	3,5	3,4	.	1,9
Åtal väcks	3,5	2,1	3,4	.	1,9
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	.	1,4	.	.	.
Utredning inledd men nedlagd	67,8	50,3	61,3	62,0	38,9
Direktavskrivet	28,7	45,5	34,5	38,0	57,4
Under utredning (beslutskod saknas)	.	0,7	0,8	.	1,9
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	11,3	14,0	16,8	6,3	13,0
Olaga hot och ofredande	36,5	31,5	38,7	48,1	40,7
Ärekränkning	13,9	14,7	12,6	19,0	16,7
Skadegörelse och klotter	6,1	1,4	5,0	6,3	9,3
Hets mot folkgrupp	7,8	15,4	17,6	7,6	11,1
Olaga diskriminering	14,8	14,0	6,7	8,9	5,6
Övriga brott	9,6	9,1	2,5	3,8	3,7
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B6. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat antisemitiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	3,2	3,0	4,3	8,8	6,5
Åtal väcks	3,2	3,0	4,3	8,8	6,5
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse
Utredning inledd men nedlagd	66,3	48,9	58,0	51,6	47,1
Direktavskrivet	29,5	45,1	37,7	38,5	42,8
Under utredning (beslutskod saknas)	1,1	3,0	.	1,1	3,6
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	2,1	4,5	2,9	5,5	2,2
Olaga hot och ofredande	31,6	30,1	45,7	49,5	34,1
Ärekränkning	10,5	9,8	5,8	5,5	8,0
Skadegörelse och klotter	6,3	20,3	5,1	9,9	8,0
Hets mot folkgrupp	48,4	34,6	37,0	27,5	44,9
Olaga diskriminering	0,7
Övriga brott	1,1	0,8	3,6	2,2	2,2
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B7. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat islamofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	1,2	4,5	4,0	6,4	6,8
Åtal väcks	1,2	4,5	3,6	5,9	6,5
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	.	.	0,4	0,5	0,4
Utredning inledd men nedlagd	60,9	47,3	50,5	45,7	49,8
Direktavskrivet	37,3	47,3	44,8	47,5	40,5
Under utredning (beslutskod saknas)	0,6	0,8	0,7	0,5	2,9
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	10,6	12,2	7,9	8,7	6,5
Olaga hot och ofredande	46,6	40,0	44,4	50,2	38,7
Ärekränkning	8,7	6,9	12,3	10,0	10,0
Skadegörelse och klotter	5,6	4,9	13,7	14,6	10,4
Hets mot folkgrupp	23,6	31,0	18,4	13,2	31,9
Olaga diskriminering	1,9	2,0	1,1	1,4	0,4
Övriga brott	3,1	2,9	2,2	1,8	2,2
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B8. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat kristofobiskt hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	2,1	1,2	1,6	1,4	2,1
Åtal väcks	2,1	0,6	1,0	1,4	2,1
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	.	0,6	0,5	.	.
Utredning inledd men nedlagd	36,2	34,9	30,6	48,3	44,8
Direktavskrivet	61,7	63,9	66,8	50,3	52,4
Under utredning (beslutskod saknas)	.	.	1,0	.	0,7
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	4,3	7,8	8,3	10,5	6,2
Olaga hot och ofredande	33,0	34,9	35,2	45,5	46,2
Ärekränkning	.	1,8	2,6	3,5	3,4
Skadegörelse och klotter	52,1	49,4	47,7	32,2	38,6
Hets mot folkgrupp	7,4	2,4	3,1	4,9	3,4
Olaga diskriminering	.	0,6	0,5	.	0,7
Övriga brott	3,2	3,0	2,6	3,5	1,4
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B9. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat annat antirellglöst hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	.	2,6	3,6	2,3	3,1
Åtal väcks	.	2,6	3,6	2,3	3,1
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse
Utredning inledd men nedlagd	53,1	55,8	61,2	60,9	58,1
Direktavskrivet	46,9	41,6	35,2	36,1	32,6
Under utredning (beslutskod saknas)	.	.	.	0,8	1,6
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	12,5	23,4	11,5	21,1	17,8
Olaga hot och ofredande	68,8	62,3	69,7	62,4	65,1
Ärekränkning	7,8	9,1	5,5	7,5	5,4
Skadegörelse och klotter	1,6	1,3	6,7	3,0	4,7
Hets mot folkgrupp	4,7	.	3,0	1,5	2,3
Olaga diskriminering	1,6	1,3	.	.	.
Övriga brott	3,1	2,6	3,6	4,5	4,7
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B10. Skattad andel (%) anmälda brott med sexuell läggning som identifierat hatbrottsmotiv 2013–2018. Särredovisning för typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	2013	2014	2015	2016	2018
Typ av handläggningsbeslut					
Personupplärade brott	4,5	2,8	3,3	2,5	1,9
Åtal väcks	4,2	2,6	3,0	2,5	1,6
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	0,3	.	0,3	.	0,3
Utredning inledd men nedlagd	46,4	51,6	56,5	55,4	45,9
Direktavskrivet	48,1	45,3	39,8	42,0	50,7
Under utredning (beslutskod saknas)	1,0	0,3	0,3	.	1,6
Totalt	100	100	100	100	100
Brottstyp					
Våldsbrott	14,9	17,4	17,7	19,6	12,5
Olaga hot och ofredande	49,0	51,9	45,2	41,7	44,3
Ärekränkning	17,9	18,7	22,7	20,3	14,7
Skadegörelse och klotter	12,7	8,2	9,0	8,0	12,5
Hets mot folkgrupp	3,2	2,2	3,3	5,8	11,7
Olaga diskriminering	.	0,6	1,0	.	0,5
Övriga brott	2,3	0,9	1,0	4,7	3,7
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Tabell B11. Skattad andel (%) anmälda brott med ett identifierat hatbrottsmotiv 2018. Särredovisning för polsregion, typ av handläggningsbeslut och brottstyp.

	Bergslagen	Mitt	Nord	Stockholm	Syd	Väst	Öst
Typ av handläggningsbeslut							
Personuppklarade brott	6,6	4,9	7,2	3,5	3,1	5,9	7,0
Åtal väcks	6,6	4,9	6,4	3,5	3,0	5,6	5,5
Strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse	.	.	0,8	.	0,1	0,3	1,4
Utredning inledd men nedlagd	38,3	51,9	40,5	45,3	48,4	47,4	48,1
Direktavskrivet	50,0	41,4	50,0	50,6	46,8	43,1	44,1
Under utredning (beslutskod saknas)	5,1	1,9	2,3	0,6	1,6	3,6	0,9
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
Brottstyp							
Våldsbrott	9,8	12,8	11,7	11,1	7,8	12,7	12,2
Olaga hot och ofredande	39,5	47,0	44,7	31,7	40,8	46,4	43,8
Ärekränkning	11,7	13,5	9,8	10,9	14,8	12,8	10,7
Skadegörelse och klotter	8,2	10,2	13,6	28,7	11,1	10,6	11,6
Hets mot folkgrupp	26,2	12,0	17,4	13,7	20,2	13,0	19,1
Olaga diskriminering	2,0	0,8	0,4	1,0	1,2	1,0	0,6
Övriga brott	2,7	3,8	2,3	2,9	4,0	3,5	2,0
Samtliga brottstyper	100	100	100	100	100	100	100

Till följd av avrundningar summerar andelarna inte alltid till 100 procent.

Punkt (.) innebär att observationer saknas, d.v.s. att antalet är 0.

Hatbrott innebär i grunden ett angrepp mot mänskliga rättigheter och en bristande respekt för människors lika värde. Att studera hatbrott och presentera statistik på området är därför viktigt.

Syftet med denna rapport är att studera handläggningsbeslut för de anmälda brott som Brå har identifierat innehåller ett hatbrottsmotiv åren 2013–2016 samt 2018.

Att redovisa handläggningsbeslut utifrån brottstyp, motiv och polisregion ger viktig kunskap om rättsväsendets arbete som idag inte kan tillhandahållas genom den ordinarie statistikproduktionen av hatbrott.

Rapporten vänder sig i första hand till regeringen och till rättsväsendets myndigheter, men också till andra aktörer som arbetar inom området.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 527 58 400 • E-POST info@bra.se • www.bra.se

urn:nbn:se:bra-951